

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetés díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEIL.

Figyelmeztetés.

Az alapszabályok 8. §. értelmében ugy az alapítványi kamatok, mint az év-díjak az OMGE. tagjai által márczius hó végéig befizetendők; miután tagjaink közül még igen sokan nem tették eleget a folyó évi kötelezettségüknek, sőt vannak, kik a mult évre is hátralékban vannak, tisztelettel felkérjük tehát tagjainkat, miszerint kötelezettségeiknek eleget tenni sziveskedjenek, hogy az egyesületet az intőlevelek postaköltségeitől s önmagukat az intésektől megkímélik.

Igazgató.

Burgonyakiemelő-géppróba.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a földművelésügyi minisztérium támogatásával f. évi szeptember hó 25. és 26. napján burgonyakiemelő-géppróbat rendez, mely a f. évi április hó 20-án megtartott burgonyakiemelő-géppróbának folytatását képezi. A próba Budapest közelében, Rákos-Keresztúron gróf Vigyázó Sándor uradalma területén tartatik meg. Részt vehetnek ugy bel-mint külföldi gépgyárak. A legjobbnak talált két kiemelő gép állami aranyéremmel, az ezek után legjobbnak talált gépek állami ezüst-és bronzérmekkel és oklevelekkel fűntetettek ki.

A gépek behozatala vámentes. Bejelentéseket az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatala augusztus hó 31-ig fogad el; a gépeknek legkésőbb szeptember hó 20-ára a próba színhelyén kell lenniök. A géppróba tervezetét az OMGE. bárkinél rendelkezésre bocsátja.

Igazgató.

Szorítsuk le a biztosítási díjakat.

Most, amidőn a gazdák természetek learatják, megindulnak a biztosítási társaságok ügynökei, hogy a biztosításokat a maguk társasága számára megszerezzék. Időszerte nek tartjuk e tárgyról, amely a gazdáknak évenként több millió forintjába kerül, kissé el-mékedni.

Hogy a biztosítás nyeresékeskedésre alakult vállalatnál nem lehet oly olcsó, mint a nem nyeresékeskedés czéljából alapított szövetkezeteknél, azt ma mindenki tudja ugyan, de fölötté érdekesek azok a számadatok, amelyek ezt bizonyítják. Így p. o. az egyik nagyobb hazai biztosító részvénytársaságunknál 1891. évi mérlege szerint (későbbi mérlegek most nem állanak rendelkezésünkre) biztosítva volt tízzárk ellen 4842,515 frt 43 kr. érték, amely érték után beveit a társaság biztosított feleitől 4,842,515 frt 43 kr. díjat. Az átlagdíj tehát minden 100 frt érték után 1 frt 25 kr.

A kölcsönösségen alapuló „Országos magyar kölcsönös biztosító szövetkezetnél” mely kizárólag csak hazánkban működik: 42,354,359 frt tízzárk ellen biztosított érték után a díjbevetel 229,767 frt 65 kr. volt, vagyis minden 100 frt érték után az átlagdíj csak 54 kr. volt, tehát 57%-al olcsóbb, mint az említett biztosító társaságnál, mely azonban busás osztalékok fizetett részvénye-seinek.

„A mig tehát az említett biztosító társaságnál 100 frt érték biztosítás átlag 1 frt 25 kr.-ba kerül, addig az országos magyar kölcsönös biztosító szövetkezetnél 100 frt érték után átlag 54 kr. díjat vagyis 71 kral kevesebbet kellett fizetni.

De miért fizessen a biztosító gazda 54

kr. helyett 1 frt 25 krt minden 100 forint biztosított érték után?

Nem akarunk mi a kölcsönös biztosító társaságunk reklámot csinálni — bárha a szövetkezeti eszmének hívei vagyunk — de a gazdaközönség érdekéről lévén szó, kivált a mostani terményárak mellett kötele-ségünk figyelmeztetni, hogy a biztosításnál tetemes megtakarítás érhető el, ha a gazdák a drága díjak ellen felszálalnak.

Legjobb példa erre az, hogy a nyo-reszkedésre alapított biztosító részvény-társaságok a nem nyeresékeskedésre alapított biztosító szövetkezetek versenyé folytán díjtételeiket tetemesen alábbszállítják, ha a közönség ezt követeli. Ezt különben a leg-utóbbi 2 év tapasztalatai hazánkban is bizonyítják, mert közüdmásu tény, hogy a mióta a kölcsönös biztosító szövetkezet a részvénytársaságokkal versenyez, utóbbiak a díjakat máris tetemesen leszállították.

De sokkal feltűnőbb e díjleszállítás ott, a hol a szövetkezeti alapon nyugvó, már megismosodott kölcsönös biztosító intézetek a biztosító részvénytársaságoknak még erő-sőbb versenyt csinálnak, mint nálunk, a hol a szövetkezés eszméjét a közönség még nem karolta fel eléggé.

Németországban a „Magdeburger” biztosító részvénytársaság 100 márká érték után csak körülbelül 26 pfennigget szed díjban, a mi a nálunk divó díjtételekkel szemben bámulatos olcsónak látszik, mégis a „Gothai” kölcsönös biztosító szövetkezet 100 márká tízzárk ellen biztosított érték után csak 8¹/₂ pfennig díjat szed, tehát körülbelül egy harmadával olcsóbb meg annak, a mit a „Magdeburger” feleitől beszéd.

Igaz, hogy a „Gothai” 1821-ben alapított s azért képes oly olcsón biztosítani,

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utca 31., Váci-körút sarok.

A szövetkezet célja:

1. Olcsó közvetítés, gazdasági felszerelés és fogyasztási czikkok beszerzése.
2. Mezei gazdasági termények legelőnyösebb értékesítése.
3. Hiteinyújtás tagok részére.

Bizomány-osztály:

1. Hadsereg-ellátás.
2. Gabona-eladás.
3. Értökarmányok vétele.
4. Fedezeti tőzsdői tételek:

Tűz- és jégkár elleni biztosítások közvetítése.

Hízott marha és sertés
→ bizományi értékesítése.

Alapszabályt, üzleti értesítőt kívánatra bérmentve küldünk.

Ma! számunk 16 oldal.

mert a 75 év óta gyűjtött egész nyereségét nem volt kénytelen a részvényeseknek osztalékkal kifizetni, hanem biztosított *tagjai* élvezik az éltér kedvező eredmények gyümölcsét.

De Ausztriában és az egyuttal hazánkban is működő biztosító részvénytársaságok sokkal előbbő díjtételeket alkalmaznak, mint nálunk, a hol pedig a kezokzatok — átlag véve — vannak legalább is olyan jók mint odáig. Sőt nemcsak előbbő díjtételeket alkalmaznak, hanem egy nálunk ilyen számtotevő bevételükrol is, t. i. a kötvény-illetékről lemondtak. És mindezt miért?

Mi azt hisszük azért, mert Ausztriában is már rége gyokereit vet a szövetkezés eszméje a biztosítás terén. Mert ott is meg vannak már régen a kölcsönösségen alapuló biztosító szövetkezetek, melyek a karleket legalább ezen a téren ártalmatlanul teszik és a nyeresékesre alapított részvénytársaságokat kényserítik, hogy díjjaikat leszállítsák.

Ismétlök, hogy nem az a célunk, hogy gazdánknek egyik vagy másik biztosítói intézetet ajánljunk, hanem kizárólag az, hogy őket figyelmeztessük, miszerint a kartolben levő biztosítótársaságok díjszámbái a mi viszonyaink között drágák és hogy nincs kizárva a mód arra, miszerint e díjszámból a gazdák magok módosítsák, ha szövetkeznek.

Szóljalon fel biztosítása feladásán minden egyes gazda és ha a drága díjból az a társaság, melynél biztosítani akar, nem enged, forduljon olyan társasághoz, mely a viszonyokkal számolva ezt megteszi. Ily módon a gazdák évenként milliókra menő kiadást tartarhatnak meg amugy is szükre szabott jövedelmekből.

NÖVÉNYTERMELEÉS.

Rovertotevő: Kerpely Kálmán.

Zöldtrágya tarló-vetés.

A zöldtrágyázás iránt különösen a homoki gazdák fokozódó érdeklődést tanúsítanak. A kizsónban álló *zöldtrágya tarló-vetés*ről kiváncsi lehet éget-mást elmondani. A zöldtrágyázás, a talaj kizsónadás szempontjából célzánkat tulajdonképpen akkor felel meg, ha tarlóba vethetjük, mert az ósz beállandig kifejlődve, vagy még azaz ószszel, vagy a következő tavasszal leszántatnák a zöldtrágyavényeket. Ily eljárást mellett a zöldtrágyázással külön földet nem foglalunk el, tulajdonké pedig tetemesen megjavítjuk. A zöldtrágya értékét és talajjavító hatását, ismernteni, az alkalommal nem célozom; csak azt jegyzem meg, hogy zöldtrágyával csakis pillangós virágú (légenygyűjtő) növények szerepelhetnek, ha a talajjavításon kívül a zöldtrágyázás tulajdonképpeni céljára, a *talaj nitrogéntartalmanak gazdagítására* is szülyt fektetünk.

A mészben szegény homoktalajnak legjobb zöldtrágyavénye a *csillagfű* és pedig keverékben vetve a kék, sárga és fehér virágú. Legjobb azért, mert gyorsan fejlődik, nagy tömegű azt, légenygyűjtő képessége igen erős és a mi a földgeng, nem jó takarmánynál ad s így a gazda nem sajnálja leszántani. Az egyenlő arányban kevert kék, sárga és fehér csillagfűkeverékből kat. holdan-

kint tarlóvetésnél '80 kg.-ot vetünk 12 cm. sávolságra géppel vagy szórra, úgyelve mindkét esetben arra, hogy a mag sekélyen (3-5 cm.-re) takarassék alá, mert a csillagfű magja (nagyra duzzadna) a mély alaktarakt nem tűri a hiányosan lassan kelne ki. A keverékvetés mindig biztosabb a tiszta vetésnél úgy, hogy én a csillagfűtől kivül Viktória borsót vagy ósz borsót esetleg ósz búkkönt vagy lóabót is vetek.

Tegadhatatlan, hogy a tarlóvetés a zöldtrágyázás leghelyesebb módja, sikere azonban különösen hazánk klimatikus viszonyait tekintve — a helyesen keresztül vitt munkáktól függ.

Hazánkban tarlószabadulások legtoábbé nyeresz szárazság uralkodik; ezért is a tarló teljes kizsónadását megakadályozása, kell, hogy főcélunkat képezze. Addig várni, míg a kereszteltek lehordva, tarlónk teljesen szabadulni hiba lenne; a kereszteltek a lehető legkezelesebb kettes sorokba állítjuk és a kizsónást megakadályozására hántó eke-keket sekélyen leszántjuk: a *kezdi nyomon késsze az eke*. A tarlót 8—10 mélyebben nem szántunk alá, hogy a fejlődő növények gyökerei melöbb a szántó réteg alatti nyirkosabb földre juthassanak.

A szántást nyomon kövesse a gyüris henger. A gyüris hengernek a zöldtrágyatarló-vetéséknél igen fontos szerepe van. A sekélyben lefordított tarló ugyanis nagyon üregessé teszi a földet. Ilyen üreges, laza és utólag erősen állpedő talajban, a fejlődő növények nem jól érzik magukat. Ezen a bajon a tarlónak hengerezésével segíthetünk, mely célra a közönséges síma fahengerek semmit sem érnek. Másrészt a nehéz gyüris hengerekkel ósznyomva a földet, vízelvezetését fokozzuk s a talaj vízelvezetését jobban biztosítjuk. A leszántott talaj fogalosága (homok) rendes körülmények között felesleges. Fogalosági (a hengerezés előtt) csak akkor kell, ha talajunk nagyon gyökös. A szántás és hengerezéssel lépést tart a vetés is, *vetés után ismét gyüris hengerezünk*.

Mindenzen munkánknál az a jó, hogy lehetőleg gyorsan egymásután, jóformán egyszerre végeztessenek. Késedelmeskódás, a munkák megszakítása, a vetés sikerült (hasnak esőt nem kapunk) kótsággal teszi; a talajnak gyors és sürű beármálása képeze célunkat. Ha vetésünk bármely oknál fogva rosszul kelt, ritka állás s *gyomos*, ne létezzünk sokat, hanem szántuk ki; ezzel a rizikóval a zöldtrágyatarló-vetésnél számolunk nek. Ritkás s gazos zöldtrágyavetés nem ér semmit.

A junius hó végén, vagy július első felében elvetett s *jól kikelt* zöldtrágyavényeket (csillagfűt, ószí vagy Viktória borsó, ószí búkkönt, lóabót), szeptember elejére vagy középre annyira kifejlődtek, hogy le-szánthatók. Ha a zöldtrágya földre még ószít akarunk vetni, akkor a virágzás előfallator szántunk. Ha ellenben csak tavaszi következik utána, akkor a *hivelyeköltés idején* késő ószszel szántjuk le.

A zöldtrágya leszántása, a nagy tömeg dacára könnyű s oly mélyen szántandó le, hogy a növények teljesen beborítottanok. A zöldtrágya előzetes lehengerezése teljesen felesleges. Tökéletes munkát végezzünk, ha az ekeken egy sulyos láncot akasztunk olformán, hogy egyik végét a taliga jobb oldalára (hátrólul nézve), másik végét pedig a szántóvas felett a gerendelyre erősítjük úgy, hogy a lánc a szántóvas előtt elegendő szabad játékkal birjon a növények leszántására. Csak az első baráza kizsónásánál néhez, a többi már könnyen megy.

Ott a hol a csillagfű, akár a talaj mélységétől, akár a talaj kizsónosságától fogva nem sikerül, zöldtrágyatarló-vetésre

használhatjuk az ószí vagy Viktória borsót, az ószí búkkönt, lóabót, bírnai búkkönt lehetőleg keverékben vetve.

A *csillagfűt* legtoábbé rovertotevőre vonatkozólag, a letakarításnál szükséges egy-két dollogra kiváncsi a figyelmet felhívni. A kék és sárga csillagfűt hüvelyei teljesen megérve könnyen felpatnának s a magvak kiszóródnak. Ennek elözt vethetjük, ha a teljes magréső beállta előtt fogunk az aratáshoz. Midőn a hüvelyek bőrnemékké válnak s megburjánznak, de azért még vonulnak, a magcsillagfűt vagy sárgafűt végig letakarítsuk, vagy gyökeröstől kinyújtsuk s a *hüvelyrésztől befelé fordított* kis esomókba rakjuk. A kellően megszáradt magcsillagfűtől azután vagy kint a helyszínen egyszerűen csépekkel (aláterített ponyvakon) kiverjük, vagy a ószelőpöngén trágra állított kosárral kizsépeljük. A fehértrágya csillagfűt hüvelyei teljesen megérve után sem patnának fel, úgy hogy ennek letakarításával kevesebb bajunk van. A hüvelydarabokból szit, megisztított magot szellős helyen, eleinte vékonyan rétegezve többszörösen kell átforgatni, mert igen könnyen penészedik és dohosodik, eszűróképeségét pedig teljesen elvesztheti. Késő évszél idősebb magot vetésre használni egyáltalában nem célszerű.

Kerpely Kálmán.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovertotevő: Monostori Károly.

Tenyészversenyek.

A *Köztelek* f. évi 53. számában a fenti cím alatti megjelent cikkimek megtezt észrevételekre vonatkozólag megjegyzem, hogy az előzőlegem szerint az észrevételek szerzője egyes dolgokban félreértett engem. Azt mondja ugyan, hogy a pónlátások eltörlesével a gyöngébb klasszisu tulajdonosainak nem nevezünk a versenyekre, mert a nyereső semmi esélytelen sem bírnak, mi által viszont a versenyeket feltartató anyagi körülmények veszteneének. En a pónlátások eltörlesét csakis a tenyészversenyeknél tartom szükségesnek, mert nézetem szerint egy tenyészversenyben a gyöngébb klasszisu lónak nem is szükséges, hogy nyereső esélye legyen, mivel különben az illető verseny már nem tenyészverseny, hanem kizsónítólóverseny, a mely versenyek létjogosultságát nemcsak hogy elismerem, hanem azok létezését, mint az a *Köztelek* f. évi 31-ik számában megjelent *Lótenyésztés és lóverseny* című cikkemben ki is fejtettem, feltétlenül szükségesnek tartom. A mi a nevezéses számat és a herélték részvételét illeti, csak a Derby és St. Legerre, e valóban tipikus két tenyészversenyre hivatkozom, melyekben sem pónlátások nincsenek, sem herélték nem vehetnek részt, s mégis egy a két verseny az ószszes versenyek közül a legtoább nevezéses járul. Különben is a nagobb tenyészversenyek nevezési lefutás napja előtt 1—2 évvel járulnak, a mikor még ugysem tudható, hogy egyik vagy másik ló mennyivel jobb, miért is a tulajdonos kénytelen több lovát nevezetni s így esetleg szükségeslődő nasemerk földt mindenkor rendelkezhet. Az idómérésre csak azt jegyzem meg, hogy a versenyek idejét jelenleg is mérék és a hivatalos versenyjelentésben közlé is teszik; csakohy egy a lényesen nem megbízható, mivel a jelenlegi intéző körök arra szülyt nem fektettek s így az esak felültesen történik.

n. — a.

EZREDEVES KIÁLLÍTÁS.

A gazdasági tanintézetek kiállítására.

Hazánkban a mezőgazdasági szakismeretek terjesztésére öt felbontó intézetünk van, egymint a magyar-óvári gazdasági Akadémia, a kesztelyi, debreceni, kassai és kolosmonostori gazdasági tanintézetek; ezekhez mint elsőfokú intézetek csatlakoznak a földmives-iskolák.

Mig az intézetek működéséről külön-külön számolnak be ily tudományos irányban, hogy ennek első sorban is a gyakorlati gazda véhesé hasznát, addig a földmives-iskolák gyűjteményes kiállításra, egy minden tekintetben teljesen felszerelt elsőfokú földi intézet képezték hivatva bemutatni. A gazdasági tanintézetek kiállításra magán viseli hivatásunk bélyegét: a gazdasági szakmunkásokból bár ne tudományos alapon, de oly irányban fejleszteni, hogy ennek első sorban a gyakorlati gazda léssa hasznát; és hogy intézeteink eme feladatnak megfeleljenek, azt a kiállítási tárgyak dokumentálják.

Az első és főhelyet egy a kiállítás terjedelmét, mint a kiállítói tárgyak értékeit tekintve, a magyar-óvári akadémia foglalja el. Cserháti Sándornak, mint a növénytermelési és talajismereti tanszak tanárának kiállított tárgyából, első sorban is „gyökér-tanulmányai” vonják magukra figyelmünk és méltán; mert a ki a gyökerek kimutatásának és kikészítésének rendkívül nehézségeit ismeri, teljes elismeréssel kell, hogy adozzon Cserháti munkásságának. A főbb művelési növények gyökereit részint teljesen kifejtődve, részint a fejlődés különböző szakaszaiban, két egymástól lényegesen eltérő rendszer alapján nagyon bemutatva; egymint 1½-2 méter magas s folyadékkal töltött üveghengerekben a gyökéralakulás szemléltetésére, és nagy ügyelgapon kifejtve az egész gyökérszerkezelt bemutatva. A tengezi csizrok, kender, len, dohány, pohánka, bab, lóbab, lucerna, lóhere, buza, zab, burgonya, kukorica és borsóknál is két módon bemutatott gyökereit, változatos módnyújtják a „gyökér-életnek”.

A gazdák soha jobb alkalmat nem nyernek, a növények előtér gyökéralkotásának tanulmányozására, mint jelen esetben. A talaj különböző mélymévelésének befolyása a dohány- és kukorica gyökérezetének előtér fejlődésére, nemcsak szemléltető, de éppen hazai viszonyainkat tekintve, rendkívül tanulságos is. A gyakorlatnak s első sorban a vetőmag gondos megválasztására buzdíjólóg hatni, annak hivatva Cserháti tanulmányai a vetőmag megválasztására a gabona fejlődésére (ápránál s zabnál bemutatva) a vetőmag nagyvápnál befolyása a burgonya fejlődésére és termésére; a fészégek befolyása a gabonafélék érésére, ugyszintén a dohánypalánta fejlődésére. Mindezeket látni és az eredményről meggyőződés szerzeni, a magyar gazdáknak szükséges, mert bizony a vetőmag s fészégek megválasztására kevés gondot fordít. A magyar buza nemestése egyszerű kiválasztás útján, az ennél követendő eljárás és eredmény, két fali táblán van bemutatva s szintén a gyakorlati gazdáknak van hivatva utmutatásul s buzdíjólóg szolgálni. Ha felelőtlen még Cserháti tanulmányait és készítményeit a talaj és a növények befolyásolásának, a trágyázásnak és sorsváltásoknak befolyásáról a termékek nagyságára, a gyökér-növények, mestereségek trágyák és repafélék gyűjteményét utóbbiaknál a botanikai elemzésekkel együtt, a sokoldalú dohányszermelési kísérleteket, oly nagy és változatos anyagot találunk együtt, melynek tanulmá-

nyozására az érdeklődő s tanulni akaró gazdák figyelmét ismételtlen felhívom.

A növénytani és növénykörtani tanszak tanára Linhardt György, körülbelül 150 db üveghozóban a mezőgazdasági növények gyökereinek és érteinek fejlődését és növényparaszták (gombák) által okozott betegségeit mutatja be. Merem állítani, hogy ehez fogható gyűjtemény még egy kiállításon sem került bemutatásra, sőt, hogy ily tökéletes s teljes gyűjtemény a külföldi legnépszerűbb gazdasági intézeteknek sincsen. A gyűjtemény anyagát tudós tanúrnak hazánál szándékosan gyűjtötték össze s állította ki oly szemléltető módon, hogy a gombabetegségekkel s ezek jellegzetes kárteleivel eddigélle nem ismerős gazda is, kellő tanulmányos után áttekinthető képet nyer ezen apró élőlények életéről és kárteleiről. Ehez sorakozik Linhart „Magyarország gombák” című többszörös munkája, részben szírtított példányokkal, részben festményekkel s görösövi rajzokkal. Ez már a növénytan tudományos oldalát mutatja be s első sorban is, az ezzel speciálisan foglalkozó szakembert érdekli.

Az állattenyésztési tanszak tanára Csillé István az állgái, mészachai és bonyhádi élelmiszeri és tej tejmenyiségét s az ebben foglalt szarjátartalmát a vegyi összetételét részint írv, részint hirt átlagokban; a tejtermelés hirt ingadozásairól közöl érdekes tanulmányokat szines grafikonok alakjában melyeket legközelebb bőven fogunk ismertetni.

Hensák Árpád, mint az üzemtan tanárának, a magyar-óvári gazdasági vetőmagok s a termelési növények szárazlének arányát; a gabonafélék, káposzták, egyrés és élénk takarmányokéknak 1870-1894-ig terjedő holdankinti terméseit; az akadémia állgái tenyésztésének eredményeit (teljesi s tejtermelési eredmények 1870-1894-ig) grafikonokban állította ki.

Rikárd István, a gazdasági számadásokról az egyszerű s kettős könyvvitelt rendszer szerint 7 kötetben mutatja be, mely munka annál tanulságosabb, mert Susekha a gazdaság és ennek eddigélle legnehezebben megoldható kérdésének tanulmányozásában, egyike első szakembereinknek.

Ezekhez sorakozik az akadémia frekvenciáját feltűntető kép, az akadémia főépületének, a gazdasági majoroknak s épületeknek modelljei s fényképei; végül tekintélyes számban a tanárok irodalmi működésére.

A kesztelyi gazdasági tanintézet kiállításában, az állattenyésztési tanszak tanára Kiss József nemcsak mint szakember, de mint kitűnő modellírózó mutatja be magát, sajátkézzel készített s összeállított, párosításból készült, mesterial színezett állattenyésztési és állattenyésztési, hentesi, kőbortanai s halászati modelljeivel. Az egyes modellek megszámozva, az intézet által kiadott külön katalógusban részletesen vannak ismertetve. Kiss József gyűjteménye a gazdasági tanintézet gyűjteményétárának egyik díszet fogja képezni.

A növénytermelési tanszak tanára Czobó Béla a növénytermelési növények nevezetesebb fajait válfajait s fajait 16 táblán 487 példányban; és különös tekintettel Kesztelyi vidékre, a fontosabb talajalkotó évszavok és közelek, valamint talajnevek gyűjteményét, a mechanikai elemzésekkel együtt 208 példányban állította ki. Ezen két terjedelmű és igen tökéletes gyűjtemény nagy szorgalomról tesz tanúságot, melyről az állgái tanárunknak tanúságot is adhat.

Lovassy Sándor, a művelési növények rovar-ellenességét gyűjtő össze s állította ki egy instruktív módon, hogy a kártevő rovarok természeti viszonyaik között, különböző fejlődési stádiumokban, jellegzetes kárteleik-kel együtt láthatók. Lovassy a térszűke miatt, két szekrényben gyűjteményének csak

egy részét és pedig 16 művelési növénynek 90 rovarellenességét mutatja be.

Erdekes történeti becsenél fogva a Kesztelyen 1797-1848-ig fennállót „Georgicon” gazdasági főiskolai tanár gyűjteményéből fennmaradt 20 db gépművelési s kiegészítő kiállítást az inktól beleleírva, nyakozó grafikonok s a tanárok irodalmi működésére.

A debreceni m. kir. gazdasági tanintézet kiállítását, Széts Mihály igazgató grafikonjai (meteorológiai adatok, talajlétekrék, terméskállogok, frekvencia) a hallgatók régi, új leggyakrabban gyűjtötték össze s a tanárok irodalmi működéséről kívül az állattenyésztési, növénytermelési s növénytani tanszak tanárainak dolgozatát képezi.

Ferenzy Ferenc, az állattenyésztési tanszak tanára, a háziállatok fontosabb takarmányait állította ki. Képvisele vannak itt a különféle szálas és póttakarmányok, valamint a legváltozatosabb apraktakarmányok mintegy 400 példányban, részint üveghozóban dobozokban részint henger üvegekben.

Ezen rendkívül hasznos és különösen tananyag céljelölő készült gyűjtemény teljes mértékben kivirta a szakemberek tetszését és elismerését. Ferenczy a hely szűke miatt gyűjteményének csak egy részletét állította ki, de ez teljességgel fellel az összes elközelhető állati takarmányokat.

A növénytermelési s talajismereti tanszak tanára Kerpely Kálmán a spróczirok fejlődéséről s a légenyűjtő növények gyökérfejlődéséről mutat be egy-egy tanulmányt. A 20 dróbból álló spróczirok-száklágyűjteményben képvisele vannak a cirók-félések; a ritkán, sűrűn, vetett, rosszul munkált, későn egyezett, rosszul kezelt (fűllet, penészes stb.) és hibás alakulást cirók-száklák; ezen tanulmány első sorban is a ciróktermelő gazdáknak van szava. A pillangós virágú növények közül a kék, sárga és fehér csillagfű gyökereinek légenyűjtő képessége van bemutatva különböző talajokban, poszmokokban, fekete homokban, talajvízben, anyagban talajjaltsá s talajjalts nélkül. A tanulmány eredményeként kitűnik, hogy a talaj telelvénytartalmának fokozásával a légenyűjtés csökkenik, s a talajoltás néven befolyással a légenyűjtő gumók fejlődésére. Kerpely ezenkívül bemutatja a főbb talajviszonyok mekénksai s chemiai alkotását s vizirátí viselkedését; a talajok főbb közeteket az emállás térkeivel s a hazánkban műtrágyákkal életrterméstebleteket, állványokban elhelyezett színezett pálcázó álló grafikonokban. Dr. Müller Ottó Debreczen vidékének polyvás füveit állította ki, természetes állapotban szárítva és festményekkel.

A kassai m. kir. gazdasági tanintézet általános érdekt tárgyain (grafikonok, terméskállogok, fényképek, féjési eredmények, hallgatók írásbeli dolgozatain, mag- s növénygyűjteményein) s a tanárok irodalmi működésén kívül Haszinszky Frigyes tanárnak saját készítményű réntőléses modellje igen érdekes; 12 doborított minták különböző réntőléses rendszereket (áztárs áztárs, lejtős, hatás öntözési mód stb.) tüntet fel. Ungacsanak Haszinszky tervei szerint készült, kisebb üzemi létkészítési telep mintája köti le figyelmünk.

A kassai s technológiai tanszak tanára Zalka Zsigmond különféle gyök- és gumónövényeket állított ki egy saját készítményű folyadékok. Eddigélle ugyanis a növények husos gyökereit a gyökérszerkezettel összekötve ideig eltartható formákká, mint a földalban összerogdortak. A Zalka-féle folyadékok az összerogdortak teljesen ki van zárva s az eltarthatóság is az eddigi jelek szerint igen jó. Igen szép tanulmányokat mutat be Zalka ezenkívül a gyümölcsök készítéséről, a katángóró (ezkória) gyökere-

ról ugy nyers, mint száritott pörkölt s fel-dolgozott alakban. A növénytermelési tan-zsak tanára, Gerlóczy Géza az árpa-, zab-és búzának az intézet kísérleti telepén ter-mesztett 97 féleségét mutatja be magban s kalászkokban.

A kolozsmonostori gazdasági tanintézet kiállított tárgyai közül elsősorban felemlít-endők az intézetnél tenyésztett fajtisza tyukfajták kitűnő gyümölcs példányai (Brahma, Langshan, Plymouth-Rocks kakas s tyuk); a gyapjúgyűjtemény a belőle készült szövetek mintáival; az erdélyi részekben nagy-bani termesztésre ajánlható 83 db gyümölcs-fajának gyűjteménye, az eredeti példányokról

GAZDASÁGI ÁLLATTAN.

Rovatvezető: Jablonowski József.

A szőlőmoly. *Cochylis ambiguella* Hübn.

II.

A szőlőmoly élettörténete.

A szőlőmoly az apró lepkék (Microlepi-doptera) közé és pedig a sodró pillék (Tor-tricidae) közé tartozik. Magának a moly-nak igazi népies magyar neve nincs, a misztintén

ismeri. Igaz, hogy nálunk is mondják itt-ott *vaconarusseló*-nek, mert nekimegy az esti homályban világító lámpának, gyertyának s a közben bizony-bizony belehullik — a kényes gyomru ember nem nagy öröme — a vaconának szánt eledelbe. Ámde ez a tulajdonság nemcsak a szőben levő molyt illeti meg, hanem valamennyi rovar, tehát bogarat, poloskát, recés szárnyu rovar is, a mely estenden egyszermászor tömegesen rajzik a világító lámpák körül. S így tehát még ez az egy név a szőlőmolyra nem mint a *szőlőlelenszög*re, hanem csak mint este kö-borló állatra vonatkozik.

S e sok különféle idegen név mellett,

148. ábra.

149. ábra.

148, 149, 150. ábra. A szőlőmoly repülő és ülsőhelyzetben. (Háromszoros nagyítás.)

151. ábra. A szőlőmoly fészkei az elvirágozott szőlő-fürtön.

készített mintákban; a tanintézetnél tenyész-tett *magyarorfa* és *kosófűszék* gyűjteménye. Ezekhez sorakoznak a tanintézetet, annak majorját, épületeit, kertjét, a gazdaság egész felszerelését feltűntető modellek, rajzok, képek; a gazdaság üzemét fellelő grafikonok s a tanárak irodalmi működése.

A gazdasági tanintézetek tehát a viszonyokhoz alkalmazkodva munkásságuk eredményeit más és más irányban mutatják be s kiállítási tárgyak mindenesetre egy érdekes részletet képezik a nagy mezőgazda-sági csarnoknak.

a mellett tesz bizonyosságot, hogy nálunk még nem adott okot a népok, hogy vele köze-lebből foglalkozzák. Másképp áll a dolog Franciaországban. Itt *veres feregnek*, *gonosz feregnek*, *szürkei feregnek*, *hogyóferegnek*, *fürt-feregnek*, *szőlőferegnek*, Burgundiában a ma-gyara lefordíthatatlan „*mazar*”-nak hívják; Svájcban ezenkívül „*vincellor*”-nek is mon-dják. A németek is sok néven emlegetik, így: *szőlősodró pillé*, *sóvos szőlősodró pillé*, *sa-vanypló fereg*, *széna-fereg*, *hogyófőné*, *szőlőfőné*, *szőlőkukac*, *szőlőfereg*, *főnéfereg*, *szőlőmoly*, *far-kas* és a magyarra le nem fordítható „*Gosse*” (körülbelül *ronda fereg*). Az olaszok csak *fereg*-nek, meg *moly*-nak mondják. Ez tehát mind arra vall, hogy a nép ott ezekben az országokban gyakran találkozik vele és jól

van neki sok tudományos neve is. Így: *Tinea ambiguella* Hübn., *Tinea omphacella* Faure B. S., *Tinea uvae* Menn., *Pyralis am-biguella* For., *Tortrix rosarana* Froel., *Cochylis rosarana* Treitschke, *Tinea uella* Vall., *Cochylis omphacella* Aud., *Cochylis rosarana* Dup., *Tinea uvana* Menn. et auct.

A szőlőmoly évente kétszer szokott jelen-kezni.* Az első nemzedék körülbelül május elején vagy közepén mutatkozik. Hal-

* Kadán János (A szőlőmoly és annak kárté-kony volta szőlőművelésünkre. Népszéri értekezés. Estergom. 1877. p. 10.) mondja, hogy e moly éven-kint négyszer jelenik meg! És szerintem egy moly *„hány száz példt”* tojik. Ez a két adat és a moly leírása képtelenség. A munka tele van hihetetlen adatokkal.

ványásrga színű. A hátát háztól formájára takaró felső szárnnyal közpén egy sötétbarna sáv kis nyereg alakjában húzódik. A szárny hegyn 1—2, az előbbi sávhöz hasonló színi pont van. Olyan termetű, mint az ismert ruhamoly, de annál valamivel nagyobb, természetesebb. Ha nyugodtan ül, 7—8 mill. hosszú, kiterjesztett szárnyával szélessége 13—15 mill. (Lásd 148—150. ábrát).

A szőlőmoly nappal csak ritkán repül s akkor is legelőször, ha nyugalmából kizavaráják, miközben hirtelen szárnya kap, hogy következő perczen ismét elbujja a levél alsó lapján lepihenjen. Este szürkületkor, mintegy 9—10 óráig, valamint pitymálatkor azonban igen élénk s a karók fölött idő-oda szállongva játszik és keresi a párját. A rövid ideig tartó párzás után a moly fölkeresi aztán a fakadó virágrügyeket, a melyekre petéit egyenkint tojja. Egy szőlőmoly átlag csak 30—40 petét tojik, ritkán többet. Dr. Heller szerint egy igen nagy és erőteljes moly legfeljebb 70 petét rak. De ez ritkaság és kivétel számba veendő.

152. ábra. A szőlőmoly második nemzedékétől megfáradott szőlőfűrt.

Petéjét, mely fehér színű és igen kicsi, a szőlőbimbók nyelésekre, tehát a fűrt belsejébe tojja, a hol azt bajos észrevenni. Gy tehát már e tekintetben is különbözik a szőlőönczától, amelyről tudjuk, hogy petéit csomónként tojja. rákván egy-egy helyre 10—20, vagy 50—60, de nem ritkán 100—200 petét is.

Ha a dolog így áll, hogy a moly egy fűrtre csak egy petét rak, könnyen lehetne kérdezni, hogy hát honnan van azután az az eset, hogy egy fűrtön, mint pl. külföldön, néha 5—10 hernyó is akad? Azt könnyű megmagyarázni. A hol kevés a moly, ott az egyes virágrügyre tényleg csak egyet tojik, de a hol a moly tömegesen mutatkozik; ott egy fűrtre egymásután több moly is tojhatik. E tekintetben tehát a moly nem ismer semmiféle elsőbbségi jogot.

A letojó petéből rendszer tavaszi időjárás mellett két hét múlva, de ha igen meleg napok járnak, akkor már korábban is kikél a kicsi, szabad szemmel alig észrevehető hernyóska. Nem sokáig vár, hanem rögtön belebújik a legközelebbi bimbóba s minthogy igen kicsi, abban egészen meg-

húzódik. Itt, a bimbó belsejében nekikél a szőlőfűrészes s a virágzásig csak a megfáradt végig él. Ha az idelem itt előlgyőző eddigi helyét elhagyja s átvándorol a szomszéd bimbóba, majd egy harmadikba s egymásután még többre is. De mikor már több bimbóval egy elbánt, a mely ennél előgva előbb talán csak elfonnyadt és megcsurgott, később megmaradt és elszáradt, akkor a hernyó már nagyobb is és nem fűr egy bimbóba, hanem — minthogy rovar létező osztózik az emberi gonosztevék tulajdonságában — bujlik. Buvőhelyét maga keresi. Szájából eregető finom pókszáll néhány szomszédos bimbót annyira összeköt, hogy neki előlegesen helyet adjanak. Most már ezt a helyet nem hagyja el egyhamar. Itt van mindig. Ilyen nyújja ki nyulekény testét, valahányszor enni akar.

Ez a hernyó, ha már egy kicsit megnőtt, szennyes zöldes-fehér, kivált ha vedlik, később szürkés-vereles, teljesen kifejlettét korában piszkos ibolyásbarna, de feje és a mellette levő első íz, nyakpaizs fényes barnas-fekete. Ez utóbbi korban 8—12 mm. hosszú.

Ha a szőlőmoly pusztítása közben a vegetáció halad s a virágzás előbbrehalad, hernyó most már életmódján némileg változtat. Fészket beljebb a fűrt belsejébe építi, tehát a szőlővirág-nyelésekre köze. Építő anyagul egyrészt a már tönkretett bimbókat, másrészt a nyíló virágnak tehulló szirmait használja föl. Ezeket is összekötögeti, fonogatja és azok belsejében a teste természetnek megfelelő, hosszukás, de keskeny, csősalaku buvőhelyet készít (l. 151. ábrát). Ebben aztán addig él, míg közelében az enniváló el nem pusztul, vagy míg valaki házikójából ki nem ugrasztja, mert megésk vele bizony egyszer-mászor az is.

Minthogy a szőlőmolynek az a kártétele éppen a szárazsági időjére esik, a német gazdák *szőlőfűrészesnek* (Heuworm) mondják.

Ebben az utóbbi időben a hernyó most már a nyíló virágotat falja és pedig nem csak talán a porzókat vagy termőt, hanem még a kötődött kis bogyót és annak nyelét is. Ilyen helyen látható, hogy a fűrtön hiányzik itt-ott egy egész gerezd. Sőt megésk azt is, hogy nemcsak a gerezdet eszi le egészen, hanem ha az idő meleg és száraz, neki megy a fűrt kocányának, ezt kezdi ki, kieszi belét és beléje furakodik. Ez már aztán veszélyes, ha gyakran ismétli, mert ilyen esetben a hernyó is elég volna, hogy a tőke összes termését tönkretegy. Ugy látszik azonban, hogy ez ritkább eset, és pl. nálunk még ilyen kártételeit még soha sem láttam.

Ha a hernyó megnőtt, a mibez körülbelül 4—5 hét kell, s a mi június hó végén, július elején szokott bekövetkezni, nem igen hagyja el a fűrtöt, hanem ugyanabban a szőlőedékben (gubanezban), amelyben eddig él, a mely legelőbb azonnal kezd a magasabb, hogy belsejébe a finom pókszállal még jobban kibéleli, bebábozódik. Így találtam e bábokat Keeskeméten és Halason is. De a bebábozódásnak ez a módja nem szabályos. Mert néha kénytelenségből, pl. mert a hernyó lerágta a fűrt összes szemét, vagy pl. a tőke rugós volt, hogy azon csak nem lehet szor, vagy akkor a hernyó kénytelen odább állani s bebábozódásra magának külön alkalmas helyet keresni. Erre a célra legjobban megfelel neki a kötöző anyag, s a karópedések: a tőke alsó részének repedéseibe ez a nemzedék nem igen vándorol le. A kötőanyagban, vagy a karóban egyrészt az ott talált anyagból (szalma, gubanez) egyrészt a fűrtből (levegő) készíti a bábó szálalából ép olyan helyet készit magának, mint a fűrt belsejében. Ritkább dolog az és inkább csak fogságban tartott hernyók teszik azt, hogy a gubához hozzáfognak, vagy

előbb leszabják s csak aztán fonják hozzá a szőlőlevél egy-egy darabját. Mondom ez ritkaság és inkább a szőlőönczra tulajdonsága.

A szőlőmoly bábja világos barna színű 6 mill. hosszú; hogy széles és mintegy tizenkét karmos sárvél van felszerelve. Ezek a karmok, szabad szemmel kis hibában észre nem vehetők és arra szolgálnak, hogy majd a báb a moly kikélesé előtt fészekéből egészen annak kijutásáig kimoszulasson és beléje a kis moly akadálytalanul kikelhesen.

A báb, mint ilyen, rendszeren két hét nyugalomban marad. Néha már tíz, máskor

153. ábra. A szőlőkaróra telelőre húzódott moly hernyó (p).

csak 16 nap múlva kél ki belőle a moly. Ez rendszeren július hó második felében vagy augusztus elején szokott bekövetkezni.

Röpködését és peterakását épp ugy folytatja mint az első nemzedéke. Petéit most a megnőtt bogyókra vagy azok nyelésekre tojja és szintén csak egygyével. A kékelő hernyó most a bogyókat kezdi ki. Nem éri be azzal, hogy a bogyót csak megrágja, hanem beléje furakodik s abban addig él, a míg belső tartalma telt.

A kis lyukat, melytől a bogyóba jutott, nem hagyja nyitva, hanem legelőször ürülékével betömö. Ha a bogyó belseje elfogyott, akkor végre kivándorol és más, szomszédos bogyóba megy be, miközben a két bogyót vagy még többet pókszálszerű fonálalval csakugy, mint tavaszszal a virág-

bimbókat összeköti. Ámde ha a hernyőska nagyobbra nőtt, és kivált ha zaklatják, nem éri be ezzel az egy bogóval és nem is teleszik meg igen abban, hanem régi helyre marad és szabad zsákmanólylásra veti magát: megírja a szomszédos bogókat csak ép annyira, a mennyre szükséges az egyszerű jólkására. Megtértenétek tehát, hogy a hernyő egy nap nemcsak 5-6 bogózt, de olykor 15 is kikezd. Erthető, hogy nemcsak a kirágót, hanem a megírágot bogókat is rothadásnak indulnak és mint a németek mondják, *megsavanyodnak*. Azért nevezik is a szőlőmolyt az a második nemzedékelő aréti hernyóit *savanyú feregnek* (*Sauerwurm*.)

* Az a rothadás, mely tehát közvetlenül a moly hernyóra nyomán jár, csak egy része a kárnak: hozzá kell vennünk ahhoz még azt hogy a megsérült bogókat nemcsak könnyebben megtámadhatják a parazita bogarak, hanem a szaprofíták is így, ha a moly közvetlenül szomszédos bogókat 5-10 szem ment tönkre, a gombák tönkre tehetik köztve az egész fűrtöt. (Lásd 152. ábrát.) Jellemző a hernyő ezen augusztusi kártevétele az, hogy a fűrtöt rendszerint a hegyén kezdi ki.

A mi a hernyót illeti, az alakja, nagysága teljesen azonos a tavaszhoz, de szinte némelyik különbözik attól, a mennyiben abban van mindig több rózsa, vagy ibolyás árnyalatból, holott az első nemzedéknek inkább a határozatlan szennyes-szürkés szín az uralkodó.

A hernyő ezen kártevétele elart színtén vagy öt hétig; de minthogy a molyok nem egyszerre röpködtek, hanem egyik-másik elkészt, azért a kár folytathat az öt héten túl is. Akkor, a mikor a szürte ideje közeleg és a szőlő átlag véve teljesen érett, már nem igen találunk — ha csak elvétve nem — a fűrtökben hernyót. A hernyők akkor már kivándoroltak és telelő helyeikre húzódtak, mintha tudnák, hogy a fűrtöt való tovább maradás halálukat okozhatja.

A hernyők tehát leföldorolnak a tőkékre; ha van repedés, kéreghasadás, vagy bármilyen kinalkózás kis oda a tőke feje, aóba vándorolnak. A melyik a karóra téved és alkalmas helyet talál rajta, akkor ott marad. (L. 153. ábrát.) Más része meg fönmarad a kötözésre használt anyagban is itt próbálja a telelést.

Ugy mint nyáron, éppúgy kétszerre most őszszel is a bebdázásra és kitélelésre szánt helyet, azaz, hogy most már nemcsak az ellen, hanem a hideg is kell védekezésnek.

Ha a hernyőska ezzel a fészékével, gubaczával elkészül, nem bábozódik be azonnal, mint julius elején, hanem talán noveemberig mozdulatlanul veszelget mint hernyő. Csak decemberben, vagy még később bábózik be.

A szőlőmoly a telet tehát félíg mint hernyő, félíg mint báb húzza ki.

Április végén, vagy május havában kél ki a pilléje.

Ez a szőlőmoly élettörténete.

Jablónowski József.

GAZDASÁGI VEGETAN.

Rovatvezető: Dr. Liebermann Leo.

A nyersrot megemésztett részének jelentősége az állati táplálkozásban.

A nyersrot emésztésétségére és megemésztett részének táphatására még min-

dig eltérő vélemények vannak. Dr. B. Holdfeissé a hallei kísérleti állomás legutóbbi jelentésében („Ber. aus d. phys. Lab. u. d. Versuchsanstalt des landw. Inst. der Unis. Halle“ 12 Hft) részletesen foglalkozik ezzel a kérdéssel s közli erre vonatkozólag végzett kísérleteit. Dr. Holdfeissé különösen sok érdekes és részben új adatot tartalmazván, következőkben ismertetjük.

Szerző mindenekelőtt a nyersrot emésztésétségére vonatkozólag eddig végzett kísérletekkel és azok eredményeivel foglalkozik.

A nyersrotot régebben teljesen emésztelendően tartották, később különösen *Staubner*, *Stückhardt* és *Sussdorf* állatokkal végzett emésztési kísérleteikkel bebizonyították, hogy a nyersrotnak még az u. n. elfasodott része is jó részben oldódik (megemésztetik) a kérőzött állatok bélsótámasztájában. Hasonló eredményekre jutottak *Henneborg* és *Stöckmann* is, kik más kutatókkal (Meyer, Schütz) együtt ugyanazon az áll. is konstátáltak, hogy a megemésztett rész kémiai összetétele azonos a tiszta cellulózzal s miután a kérőzők ürüleikben még mindig kimutatható a tiszta cellulóze, feltehető, hogy a nyersrotból egyedül a benne lévő cellulóze emésztetik meg, de a rendelkezésre álló idő és az emésztés „intenzitása“ nem elegendősek arra, hogy azt teljesen feloldják.

Ezek után átér szerző azokra a kísérletekre, a melyek a nyersrot emésztésénél végbenemő kémiai folyamatok tanulmányozásával foglalkoznak. Felsőroja *Zunt*, *Tappener*, továbbá *Hofmeister* és *Ellenberger*nek erre vonatkozó kísérletét és az azok eredményiből levont következtetéseket.

Zunt azt a nézetet vallja, hogy valószínűleg az előbbiról szerzőkkel által megemésztett rothadt bomlásfolyamatok segítségével következtek be a cellulóze oldása (emésztése) s a képződő termékek értékelene az állat táplálkozására néve.

Tappener nagyjelentőségű munkáitál igazolták ezt a felvetést. Kísérleteinek eredményiből ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy a cellulóze emésztése tulajdonképpen egy erjedési folyamatra szolgáló megvegbe, a melynél a cellulóze szubsztans, kényhidrogén, mocsárgáz, továbbá ecetsav, propionsav, vajsav és aldehidek bomlik szét. *Tappener* azonban *Zunt*-al ellentétben felveszi, hogy a szétbomlott cellulózelezenk 50%-a az állatok táplálására szolgál.

Hofmeister és *Ellenberger* más vélemények vannak. Szerintük a cellulóze a béndevék oldják fel, a nélkül, hogy egy erjedésbe menne. A fellépő gázok nem erjedés produktuma, hanem csupán az oldásnál képződnek s mennyiségük továbbá a megemésztett cellulóze mennyisége közt össze függésben állalható.

Szerző elsősorban is azt igyekezett kísérleteivel kinyitni, hogy cellulóze emésztésére vonatkozólag fennálló vélemények közül melyik a helyes. Kísérleteihez tiszta lenrostot használt és ezt juhoknak közvetlenül a leelés után nyert bélnedvével, a különböző bérlészetek nyákhártyájának kivonatával, a bendő tartalmával, továbbá az otjogymoron tartalmával kezeve, mesterséges emésztési kísérleteket vezetett le. A kísérletek eredményeiből Dr. *Holdfeissé* csak annyit következtethet, hogy a nyers rot az otjogymoron által nem emésztik meg s oldása leginkább a bendőben, de kiváltképpen a vakbélben megvegbe, hol egy része erjedés következtében direkt feloldódik, másik része pedig könnyen oldható alakba megy át. Szerző valószínűleg azt is sejti, hogy a cellulóze mindig ilyen átmeneti stádiumba jut, mielőtt reszorbeálódik. Az még kérdéses, vajjon ezen könnyebben oldható alakjának képződése tisztán az erjedés vagy tisztán az emésztőnedvek behatása

folytán következik be vagy pedig mindkét tényező részvesz ezen állatoknál létrehozásában.

Ezek után szerző azzal a fontos kérdéssel foglalkozik, hogy a nyersrot megemésztett részének milyen táptérték van; hasonló-e a nitrogénmentes, rothanyagot tartalmazó vagy a mennyire kisebbedik az a cellulóze emésztésénél belső erjedési folyamatok következtében, a melyeknél jó részben csak egy éppen semmi táptértékkel nem bír bomlási termékek keletkeznek? Mielőtt a hallei kísérleti állomáson eznyírabn végzett kísérletet ismertetné, részletesen foglalkozik mindazon vizsgálattal, neki, mielőtt a cellulóze káros eldöntése mások által megemésztették.

Az erzésben felsorolt számos adatból az világik ki, hogy a cellulóze megemésztett részének táptértéke vonatkozólag igen eltérők a nézetek. Némelyek a szénhidrogénokhoz (cukor, keményítő) hasonló fehérje-megtakarító hatást tulajdonítanak neki, mások pedig kétségbe vonják mindennemű jelentőségét.

Szerző kísérleteit egy ürvel végezte, a mely úgy volt, egy — az ilyen exact kísérletekhez szükséges mindennemű készülékkel felszerelt — nagy vasalkutában elhelyezve, hogy összes száráz és folyékony ürületeit pontosan fel lehetett fogni.

Az ürínek adott takarmány összetétele ismeretes volt, a szilárd ürületek naponta meg lett evezve, ugyszintén a kiválasztott vizelet szárazanyag- és nitrogéntartalma is minden nap meghatározottat. Ezen adatok segítségével pontosan meg lehetett állapítani az ürü által naponként felvett tápanyag mennyiségét, továbbá a nitrogénforgalom nagyságát is. Az utóbbiok ugyszintén az ürü sulyát adták, a szilárd ürületek száraz anyag- és nitrogén tartalmát, továbbá az erjedés időszakában adott különféle takarmányok hatására.

Az ürü — megfelelő előtakarmányozás után — az első időszakban csakis szénát kapott; a második időszakban a szénadag felét s anyai földidőigóaszt *keményítőt* és cukrot, hogy az így összeállított takarmányban ugyanannyi volt az emészthető tápanyag mennyisége, mint az előbbiben. A harmadik időszakban a keményítő helyett *nyersrotot* kapott az ürü és pedig egy papírgyárból beszerzett tiszta lenrost alakjában; a takarmányösszeállítás egyébként ugyanaz volt, mint a második időszakban. A negyedik időszakban végre csakis szénát (ugyanannyit, mint a 2-ik és 3-ik időszakban), továbbá földidőigóaszt és cukrot adtak az ürínek; a keményítő és nyersrot adagolása tehát ezen időszakban elmaradt.

A kísérlet illetéi elrendezéséből pontosan meg lehetett határozni, hogy mennyire helyettesíteti a nyersrot a keményítőt.

Dr. *Holdfeissé* fentvaltó módon végrehozott kísérleteinek eredményei főbb vonatkozásban a következők. A II. és III. időszakban csaknem ugyanazon nitrogénfelvétellel mellett alábbi nitrogénmentes tápanyagmennyiségek vették fel naponta az ürü által:

	(Nitrogén)	Zsír	Nyersrot	Nitrogénmentes tápanyag
II. időszak	— (3175 g)	12 67 g	134 12 g	500 71 g
III. „	— (3186 g)	13 67 g	139 43 g	321 21 g
Vagy is a III. időszakban	— (+0 21 g)	— 160 „	+305 21 „	— 340 50 g

Az 1 6 g. zsírnak megfelelő keményítőmennyiségét kiszámítva azt látjuk, hogy a II-ik időszakban összesen felvett nitrogénmentes rothanyagból 24 6 gramm és 2 6 gramm II-ik időszakban (mikor a keményítő helyett nyersrotot kapott az ürü) 305 41 gramm cellulóze helyettesített.

Az ürü éltésulya a II-ik időszakban kissé gyarapodott, a nitrogén lerakódás pedig a II-ik időszakával azonos maradt.

Ezen eredményekből szerző azt követelték, hogy a megemésztést cellulóze táptáiréu egy aránylik a nitrogénmentes vonatanyagokhoz mint 244.50 : 305.21-haz vagyis mint 80:1-100-hoz.

A III-ik és IV-ik idoszak eredményeinek összehasonlításából továbbá azt látni, hogy a cellulóze hiánya — különben hasonló takarmány mellett — *szóköz nagyobbné nitrogénforralmat* idézett oló. Míg a II-ik és III-ik idoszakban ugyanis napokint 11-313 illetőleg 11-258 q nitrogént választott ki az ürü a vizeletben, addig a IV-ik idoszakban 14-445 grammra emelkedett a napokint kiválasztott nitrogén mennyisége. *Ebből szerző azt követelték, hogy a cellulóze megemésztése nagy a szénhidrátokhoz hasonló fehérjemegtakarító hatására bír.*

Dr. Holdeleiss kísérletét az előbbihez hasonló viszonyok között megismételte s az eredmények azonosak maradtak. Ezen kísérletnél az emésztető nitrogénmentes vonatanyagok hatását 100-nak véve fel, a megemésztett cellulóznak 87-54 értékszám felelt meg.

Mindkézbből kifolyólag tehát szerző azt tartja, hogy a megemésztett cellulóze és nitrogénmentes vonatanyagok táptáiréu egy aránylik egymáshoz mint 80 : 100-hoz.

Kovács Imre.

IRODALOM.

Budapest székesfőváros vegyészeti és tápszervizsgáló intézetének évkönyve. 1895. Szerkesztette Balló Mátyás tanár, az intézet vezetője. Budapest, 1896.

Egy igen értékes publikáció hagyta el a napokban a sajtót, a melyről bátran mondhatjuk, hogy kiadójának, a fővárosi vegyészeti intézetnek, valamint az intézet vezetőjének, Balló Mátyás tanárnak dicséretére válik.

A fővárosi vegyészeti és tápszervizsgáló intézetének 1895-iki évkönyve t. i. nemcsak tartalmas, a szakembert érdeklő közleményt tartalmaz, hanem mindenkinek, a ki saját, valamint emelési egészségét szívén hordja, a tanulságos anyag oly tömögét nyújtja, mint a mennyire a külföldi, p. o. Németország városi vegyészeti intézeteinek évi jelentéseiben sem találunk. Sajnos, hogy a szóbanforgó művet csakis külföldi városi vegyészeti állomások évkönyveivel hasonlíthatjuk össze, de hazánkban ez idő szerint más munitéziám, mint a székesfővárosi, ilyen intézményvel nem rendelkezik.

Az intézet feladata a tápszerek és élvezeti élelkek, nemkülönbön használati élelkek és a grógyzserék esetleges hamisításának, illetőleg rendellenes összetételének feliderítése, hogy az által hozzájáruljon a felette nyabban állott hamisítások megállításához. Azonkívül igen fontos feladata a budapesti városi munitéziának folytonos ellenőrzése. Nem is esdősízkohatunk tehát, hogy az az 5004 analizisből, melyek ott tavaly teljesítettek, nem kevesebb, mint 1710 esik a budapesti ivóvizre.

Tekintettel ezen lapok keretére, a jelentős egész tartalmának tárgyalásába nem bocsátkozhatunk s csakis azon részével foglalkozunk, mely a tápszerek hamisításáról szól, hogy így tájékozva legyen a gazda is arról, hogy mi lesz terményeiből akkorrá, mikor az a fogyasztó közönség kezébe kerül. Épületes dolgokról szerzünk itt tudomást!

Előre kell azonban bocsátani, hogy a székesfővárosi vegyészeti intézetben tápszerek vizsgálata alkalmával kiderült hamisítások nagy számából következtetést vonni arra nézve nem lehet, hogy a Budapestten piacra kerülő összes tápszerek ugyanily

arányban lennének hamisítva, mert leg többnyire csak oly minták vizsgálatának meg, melyek szokatlan ízük vagy pedig feltűnő különleg által már granut keltenek eredeti voltak iránt.

Lássuk tehát, mennyire hamisítják a legfontosabb tápszereket?

Téprőbb a lefolyt évben 1739 került vizsgálat alá, melyekből nem kevesebb mint 1284 esetben mutatkozott a hamisítás bizonyos alapsokan, mert t. i. ennyi esetben volt az kideríthető. Hamisításról szerül a legtöbb esetben víz szolgált, ebből 10—30% térfogati százalékok keverték a tejfel.

261 megvizsgált vajminta közül az intézet 296-ot volt kénytelen kifogásolni. A hamisítás itt is vizvel történt, de mellesz az anyagba szolgált keverékanyagok; a minták egy része pedig romlott volt, vagy művaj (Margarin) lett mint vaj eladva.

A sertés szalonnaszirja már Amerikából hamisított állapotban kerül ide; a hamisított oló fagyruval vagy valamely esekélyebb értékű növényi zsírral eszöklök.

László sok esetben sertés szalonnaszirjával, illetőleg növényi zsírral hamisítottak bizony.

Vegyük fel itt a táblaolaj hamisításáról szóló adatokat is. 137 megvizsgált minta közül 102 hamisított volt. Hamisító anyagok vagy szeszmolaj, avagy gyapotmagolaj szolgált. Szinte hihetetlen, a mit olvassunk, hogy t. i. az olívaj elvezetés által forgalomba bocsított táblaolaj az olívajnak még nyomát sem tartalmazta; ezen név alatt tiszta szeszmolajot adtak a vevőknek.

Felelte kis számmal találkoztunk e jelentésben a megvizsgált bormintákkal, mert mindössze csak 31 esetben volt tavaly alkalma azal a fővárosi vegyészeti intézetnek foglalkozni. Ez abban lett magyarázható, hogy a borhamisítás megállítására hozott törvény végrehajtási utasítása szerint a földmivélségi miniszter tárczájához tartozó csak néhány intézet van designálva a bor megvizsgálására. Megemlítjük, hogy a 31 megvizsgált borminta mintegyike hamisított volt. Palinkaféle 22 körül vagyontás alá és ezek közül négy lett kifogásolva.

Minden érvnél világosabban szól a székesfővárosi vegyészeti intézet évkönyvében nyujtott anyaghalmoz, a mellett, hogy egészségügyi viszonyaink csak az esetben fognak javulni, ha a vidéken is minél számosabban állítunk fel vegyészeti és tápszervizsgáló intézeteket.

Dr. Könyöki Alajos.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

206. kérdés. Biztonság végett, takarmánykukám hőmérésékletét, figyelemmel önjárván kísérni, kérem velem tudni, mily fokot érhet el a hőméréséklet előbb zabcsókibbány és réti szőna kazalban, kizárva az öngés veszélyét s hogy hol és mily áron kapható, a célnak teljesen megfelelő kazal-hőméről. K.

207. kérdés. Szőlőm nagyon buján nő, akarom eszokítani, vajjon nem lesz-e a eszokítás káros hatással az ideit termére vagy a jövő évi termése nézve, szóval tanácsot a most a szőlő tetejének leesonkítását! Baranya. K. I.

208. kérdés. A mely 100 kat. föld, vagy azon felül birtokot dúl, vagy országút két darabra oszt, annak tulajdonosa köteles-e a földmőkészítéshez hozzájárulni, a törvény az ilyen birtokokat egy darabban lévő birtokká tekintii-e? Jász-Kapálhi. K. J.

209. kérdés. A tavaszi sírgűs vetési munkálatok idejében egy vasárnap napon a kora reggeli órákban örfogatókat küldöttem a szomszéd községbe, hogy nélkülözhetetlen szükséget képező szemes kukoricát ottan megvásárlissam. A fogatok még a templomi istentisztelet megkezdése előtt, reggeli 9 órákor a lehető eszében és rendben vonultak megarrakotlan hazafelé. Kérdem, hogy követtem-e el ezzel törvényesítést, mert a község vallás elleni kihágás címén passzot tett ellenem az illetékes bíróságnál, sőt a járásbíró is a tárgyalás alkalmával kijelentette, hogy ezt tenni egyáltalán nem szabad. Jövő esztendőigokra való tekintettel tisztába szeretnék jönni a kérdéssel, hogy milyen körülmények között megengedett, és milyen esetben büntendő? Ezen esztendőm? Elítélhetem-e esetén kitalálással a sikere felebebezetem-e az ítéletet és ha kezezőben dölne el az ügy, igényt tarthatok-e költségeim megtérítésére? Pa-Gyántás. H. J.

210. kérdés. A szerkesztőség ezímrre küldött elszárgult buzakalászokat sziveskedjék megvizsíteni és meghatározni, hogy mi okozta ezt a pusztítást, mert némely táblánkozta 5—10%-a is tönkre van így téve. Mikosd. Ch. M.

211. kérdés. A postán küldtem egy kis eszemgot, mely dohányföld után 1896 év október hó 10—15-éknél vetett búzát tartalmaz, a mely annyira hibás, hogy a termést megsemmisítenék el. Észleletem szerint a buza tövén apró peték vannak, melyre nézve szives felvilágosítást kérem s hogy ez ellen jövőben miként védekezzem. Ugyazon eszemagban mellékelte takarmányépeleleken található rovarokat, mely rovar teljeseleg a fővárosi épeleleket. Erre nézve is kérem b. értesítéseiteket, hogy miféle rovar az és hogyan lehetne az ellen is védekezni? Domogyánizás. M. L.

Feleletek.

Gabonaszizpoly.

Felelet a 202. sz. kérdésre. A beküldött bogarak a Gabonaszizpoly-nak egyik fajja és pedig az *Anisipia flavipennis*. E bogár nemcsak az által válik kártékonyrá, hogy most a kalász érődo szeméit részint kirágja, részint kifurja. hanem az által is, hogy annak kis álcájaja, pajorja, a mely termetre nagyon hasonló a cserebogár pajorjához, de nagy eszű dolgában attól lényegesen eltér, ezáltal a buzakögrökér elragaszlás is sok kárt tett. Azok az úres kalászok, kizsáradt száruk, melyek most a mely zúlduló táblákon láthatók, legtöbbször a bogár pajorjától sérültek meg. Igaz azonban az is, hogy legtöbbször szizpoly (*Anisipia*) álcza a legelőfőleleken elődozik s csak ottvan húzódo a bogár ez időszentir a búzára.

A most károsító bogarak ellen csakis a bogaraknak rovarhálóval való szedetetés ajánlhatom. És ezt annál inkább, mert az a bogár szabadjárja marad, akkor addig fog pusztítani, míg csak egy kalász kiinn lesz a mezőn: az egyik learatott tábla után átvándorol arra, a mely még áll. S a kár akkor még nagyobb lesz, mert az érett kalászból a bogár aránylag csak kevés szemet eszik ugyan meg, de annál többet ki tör belőle és sokszor megcsik, hogy egyik-másik kalászbán, a melyen 5—6 bogár letelepszik legtöbbször alig marad egy szem buza.

Jablonovszki József.

Rizikebor készítése.

Felelet a 203. számú kérdésre. A rizikebor készítése celjából a rizikázt akkor, a

midőn az már jó megérett, leszedeljük. Ha csak kisebb mennyiség áll rendelkezésre, vagy a csutkáról a szemeket leszemeljük, s a leszemelt bogyókat használjuk fel a maszk készítéshez, mindannyian egyben mennyiségű ribizkét akarunk. Kisajtolni úgy a leszemelőt — mint ahogy rendkívül hosszadalmas munka — elmarad. A kiszitolás előtt celszerű a ribizkét — akár le lett bogyóva, akár nem — fakádában faszlyukokkal összezsújni. A kiszitolásra — ha nagyobb mennyiségű ribizkét dolgozandó fel — celszerűen alkalmas a szőlőszőlő, de általában csak kisebb mennyiségű ribizkét kellene kiszitolni, úgy e célra nagyon alkalmas az Alexander szerkesztői gyümölcsösítő. (Kapható Waterich Arndtnál, Budapest, Dobány-utca 5. Ára 10 frt.)

A kiszajtot mustot, mint ahogy az túlságosan savanyú és kevés cukrot tartalmaz, fel kell vizezni hígítani és meg kell cukrozni. A ribizkémust mindon 100 literéhez veendő 250—300 liter viz. Így tehát 100 liter ribizkémustból lesz 350—360 liter must. Az így nyert felhígított musthoz már most hozzáadandó a cukor. E célra legjobb a fehér süvegcsukrot használni. A musthoz adandó cukormennyiség attól függ, minő bört akarunk előállítani. Ázsztali bört készítéshez a már felhígított must 100 literéhez veendő 16—18 kg. pesonybort készítéshez 22—23 kg. aszúbor készítéshez 30—32 kg. cukor. A cukrot darabokra törve, magában a mustban oldjuk fel oly módon, hogy abból egy rész kivesszünk, s gyengen 30—35° C-ra felmelegítjük, s aztán a cukor feloldása után a mustot összekeverjük. A maradékot is erjedésnek indít ugyan, bár azonban ha a musthoz kevés borspeprűt keverünk, s ezzel indítjuk meg az erjedést.

Az erjedésre a mustot tartalmazó hordót melegebb, 18—20° C hőmérsékleti helyre állítjuk, s a melegezetesedés megállítására célzólag orjlesztő töléssrel látjuk el. Az erjedés 3—3 hét múlva megszűnik, a bört tisztaltusa után lefojtjuk úgy, kezeltük tovább, mint a szőlőlől készült bort.* — Z. Sz.

Filoxera fejlődése és irtása.

Felelet a 205. kérdésre. A filoxera által pusztított szőlők felismerhetők arról, hogy egyes, többnyire körkörös foltoknál a szőlő vegetációján a többlettől eltérőg alakú hagy. A fürtök gyöngyben fejlődnek; a bogyók aprók szintelenek maradnak; a két szőlő fákó szint ötlenek; szóval: satnya az egész tenyészés s épen e miatt aztán az ilyen tökédről az alsó levelek a többinél jóval előbb megsárgulva, lehullanak, a vesszők hiányosan érnek és időn át rendszeren elpusztulnak. Az utánna következő tavasszon egyes tökékről már ki nem fakadnak, a megmaradtak, meg az előző évínél is gyöngyben tenyészészet mutatnak és szárazság idején már a nyár folyamán pusztulásnak indulnak közben pedig a körkörös infekció nagyobb arányokban terjed tovább; majd egyes körök egymásba folynak és — 7. év alatt vége az előbb meg viruló szőlőnek. Ezek — nagyjában véve — a külső jelek; meg biztosban gyögződhethünk azonban meg a filoxera jelenlétéről akkor, ha egyes, még kevésbé megátamodott tökéket kitakarunk és a gyökereket egy kézi nagyítóval alaposan megvizsgáljuk.

A filoxera ellen ott, hol az elárastás nem alkalmazható és a talaj alkalmas, rosz, sikeres a szőlőknéggel való gyögzés. Szőlőknéggel és fesszőknél minden állami szőlőknéggel kezelőseggelvél kapható. Ilyenek vannak a töbök között Budafocon, kezelője a községi előjáróság, Pécsen, kezelője a városi tanács

és Szegedraon, kezelője a Tolna vármegyei filoxera bizottság.

A védekezés alkalmazható: 6. júszul szilvén után, tavasszal fakadás előtt, és jussul 10. közepén, mindannyian olyan időben, midőn a talaj nem nedves. 1000 l. ól területre elég lesz 1 g. szőlőknéggel, melynek ára a raktárban: 15 frt. Ehhez egy fesszőknél, mely évekig használható, 30 frt. Továbbá 4—6 négyzetméteres szőlőknéggelzéshez szükséges. Az eddig megvásárolt többlet tehát körülbelül mintegy 30—40 frtal emelkednek.

Bécs szőlőfőzők az áll. rovarirtó állomáshoz, Budapest, Nádor-utca külsőnként, honnét azonnal kap feleletet. Vágúl melegezen ajánlom kérdést tevő tartársnak: Szerezen meg a „*Szőlő betegségei és ellenségei*” című munkáit. Irta Jablonowsky József, kiadja a kir. m. természetudományi társulat Budapest, VII. Erzsébet-körút 1. sz. Ára 2 frt. Abban alapos és bő feleletet talál feltevért kérdéseire. — A. D.

Szénakazal hőmérséke.

Felelet a 206-ik számú kérdésre. A kazalban rakott lóher s zabosbúknázószóna hőmérsékete, a behordott széna állapotától függ. Kellően kiszáradt lóher és zabosbúknázószóna 20—25° C-nál magasabb felmelegedést nem mutat. A hőfok azonban 50—60° C-ra is emelkedhetik, anélkül, hogy bár lenne, mert még mindig igen jó minőségű barna szénát kapunk. Ha azonban a felmelegedés 60° C-on túl megy, akkor már ügyelnünk kell s vagy kellő számu függelvény s vízszintes szelelővel vagy a kellő időbeni átrakással gondoskodjunk.

Ha a hőmérő állásáról azt látjuk, hogy 60° C-on túl felmelegedés igen lassan emelkedik, úgy is segíthetünk a bajon, ha a kazal tetzfelét lehányva földet hordunk a kazala 50—60 cm. vastagságban, mely a takarmány összeszomjasával s a levegő kiszorításával a további hőmérsékletnek előjét veszi.

Fém- s vasrudal ellátott kazal-hőmérő Calderonapapeti cégénél kapható. A fém- s vasrudat úgy verjük a kazalba (a hőmérőt előbb kivéve) hogy a vége a kazal közepébe érjen. — K. K.

Szőlőhajtások csönkázása.

Felelet a 207-ik számú kérdésre. A szőlő hajtásainak lecsönkázását e hónap második felében már meglehet kezdeni és aug. közepéig be kell fejezni, hogy a világgóság és melegég a termés sámsánsodást és érséket nemkülönbözt a vesszők megérését előmozdítja. Ebből látható, hogy a hajtások lecsönkázása nem hátrányosa, hanem előnyöse a van a szőlőnek, miert is azt minden okosri szőlőtermelő meg szokta tenni. — A. D.

Ut által kettészelt birtok.

Felelet a 208. számú kérdésre. Bármi közut által kettészelt birtok a mezőrendőri szabályok szempontjából egy tagban fekvőnek tekintetik. — Sz. F.

Vasárnapi munkaszünet.

Felelet a 209-ik számú kérdésre. Vasárnapokon a nem sürgős nyilvános munka tilva van. Sürgőség esetén legelőször arról a hatóságánól előzetes engedélyt kell tartózkodni közt továbbá olyan eseményektől, melyek az isteni szentletele zavarólag hathatnak. Az ítélet főleg a tárgyalás során kiderítően tényállástól függ, melyet mi nem ismerhetünk. Marasztaló ítélet ellen a felelőseknél nyitva áll, ez utóbinnak sikere esetén azonban költségei megterítésére igényt nem tarthat. — Sz. F.

Buzapasztított rovarok.

Felelet a 210-ik számú kérdésre. A beküldött buzának jelenlegi rossz színe meg a múlt észit támadás nyomait viseli magán és e mult észit támadás miatt igen beteg. Annyi bizonyos, hogy mály őszszel valamely parazita-légy (hesszeni) firt, csúszó lábú vagy fekete buzalégy) támadta meg. Erre vállának azok a tarvaly, de elszáradt és elkorhadt rövid tövek, a melyek a szálmás szálak között nagyon bőven vannak. A kérdés az, hogy melyik légy okozta? Azt azonban a beküldött anyag alapján nem mondhatom, mert abban semmi állati maradvék nincs. Nagyon valószínűnek tartom a hesszeni legyét. — J. J.

Buza- és repápusztító rovarok.

Felelet a 211. sz. kérdésre. A beküldött buzán gyökértréveket (*Pentaphtis marginata*) konstátálom. Erről tessék figyelemre méltatni a „*Közletek*” 1895. évi 56. számának 1142. oldalán levő ismertetést, valamint a „*Közletek*” 1893. évi júl. 1-én megjelent szám 5. old., mely a gyökértréveket bővebben foglalja leírás alá. A hesszeni buzapasztító légy egy tavaszi biotokmaradéktól is. Erre nézve bessen figyelmébe ajánlunk a „*Közletek*” 1894. évi 16. és 17. számát, melyek a hesszeni légyggyel bőven foglalkoztak.

A repán a paiszbagó (*Cassida nebulosa*) álézatit találunk, a melyek a répa ellensége sorába tartoznak. Gazda növényre tulajdonképpen a közönséges libatör (parj. Chenopodium) ezzel elő legszivesebben s csak ha az nincs, vándorol át ugyancsak szivesen a répákra. Széneli kell, vagy a most alkalmazásban levő árszóval kell bopermetezni a fertőzött répat. Jó, ha a répa között főgő növénynek marad egynehány szál libatör, a melyre a paiszbagó megtelepszik s a hesszeni s honnan — mint ahogy egy helyen van — könnyen leszedhető. — J. J.

Szerb sertésbuz Budapest.

A „*Közletek*” I. évi 53. és 54. számában e ezim alatt közzétét felzink az érdekeltek körében nagy felzúdulást okoztak. A hentesek szaklapja nagy haraggal ront a „*Közletek*”-nek és védelmébe veszi a fővárosi hatóságát, a melyet szerinte semmiféle mulasztás e kérdésben nem terhel. Mert szerinte a teljes ellenőrzés meg volt a hus vizsgálatánál, sok romlott húst el is koboztak, a mi egy bizonyos cézét nagy vesztéséggel sujtot, a vásárjog emlegetése pedig szerinte fölösleges, mert vásár ott nem is volt, lévén csak egyetegy meg eladó s ezért csak egyrészt elszűnt. Szóval az egész szerb sertésbuzszuboztal olyan laplappia, a mi miatt kár egy szót is vesztetgetni. Mindent oly szafos fogalmazásokkal spēkeli meg a cikkiske írja, a mi csak oly embertől lehet ki, a kinek keze bizonyára jobban van hozzácsókva a taglólhoz, mint az irólólhoz, az észert az elszűváadás pedig a husvártól pörökelt szakácsoktól, mint a tisztességes hírlapi polemiólhoz. Ezért nem is haragszunk rá. Konstátjuk azonban először is azt, hogy a hentesek szaklapja ugyanazon, bennünket cizfolni akaró czikk végén megjegyzti, hogy a hentesek maguk is lemagyabörözést ellenségei a szerb sertésbuzszuboztalról, a melyet a husvártól konkurrenzizáson válik forrásra szűkíteni.

Uram! minek itt többlet vitakozni? Mi ugyanezt állítottuk, de indokoltuk is, hogy miert, közöltük aggodalminkat, a mi senki el nem osztalat, sőt megerősítet. Hát ha sem a gazdátok, sem a henteseknek, sem a fogyasztónak nem kell a szerb sertésbuz, mi s a magyarországi husvártól meg hozza a fővárosi hatóság ezt a behozhatót? miert nem lépteti azokat a legszörjög in-

* Bővebben a „*Közletek*” I. évi 45. számában „*Gyümölcsborkészítés bogrós gyümölcsökkel*” című cikkben.

tézkedéseket életbe, a melyek a behozatal legalább megnehezítik és csökkentenek és a gazdákat és a henteseket az egészségellenes és hozzátesszük igazgatálan konkurencziától, a fogyasztókat pedig esetleg a romlott húsú megmentenek? Azt a hatóságot, a mely így nyilvánvaló dolgokat felismerni nem tud, vagy nem akar, méltán lehet mulasztással vádolni, mert a hatóság nem arra való, hogy az újságokból tudja meg, hogy a szerb sertésűs húsokat a káros gazdák, a káros a hentesek káros a fogyasztók közönségére, hanem hogy intézkedjék. És vajon intézkedett-e idejében? A sertésűshozatal idejét, mértékét és a romlott hús elkobzását feltűntető és *Junger Sándor* és *Morany Gyula* X. kerületi állatorvosok által lapunknak beküldött alábbi kimutatás szerint a behozatal műzében megkezdődött az 1896. augyarákor 10 hentesek sertés elkoboztatott, Aprílisban a behozatal az előbbi hónap kétszeresére emelkedett és már 19 sertés, mint romlott hús koboztatott el, májusban pedig 10 borsókás és 30 romlott húsú sertés koboztatott el.

De kérjük, a X. kerületi előjáróság kért-e a közlelemzési osztálytól intézkedést annál, mielőtt már Aprílisban látna, hogy Szerbiából romlott hús hoznak be? kért-e intézkedést azonnal, midőn látna, hogy a szerb sertésűs a henteseknek egészségellen konkurencziát okoz? Kért-e intézkedést arra, hogy a szerb sertésűs elárúsítása szabálytassék? Nem, sőt megengedte, hogy a sertésűs már a vagonokból elvisszék a hentesek, vagyis tehát olyan, a mikor az egészségügyi vizsgálatot tökéletesen végrehajtni sem lehetett.

No ezt az eljárást legfeljebb a szerb sertésűs behozatallal foglalkozók nevezhetik kifogásatlannak, a kiknek érdekeit nem sérti.

A már említett X. kerületi állatorvosok kimutatása szerint a sertésűshozatal a következőképp alakult:

Érkezési idő	Elkoboztatott	
	Wg. egyszemély	Dunán szam
Márczius havában	30 1412	10
Aprílis	73 3222	19 137
Május	120 4241½	10 1035
Junius	100 3910	4 — 5425

E kimutatás alapján, — habár az nem hivatalos, de a beköлдök ismerelen személy iránti tiszteletből — elismerjük, hogy a Kóhányára érkezett szerb sertésűsban romlott hús volt és az elkobozták. De ez is csak a mi álláspontunkat erősíti meg, a midőn a szerb sertésűs szigorúbb ellenőrzését követeltük. Miért titkolták el ezt eddig? A fővárosnak van hivatalos közlönye, legalább abban közölték volna, de nem tették, csak mikor a lapok e miatt élesen megírták azt a hatóságot, addig a közönség azt sem tudta, hogy szerb sertésűs csak annál kevésbé, hogy annak egy része megromlva érkezik. Az illető kerületi hatóság tehát mégis csak mulasztást követett el, a midőn a közönség felvilágosításáról és megnyugtatósról a nyilvánosság útján nem gondoskodott és a midőn felesleges hatóságot sürgős intézkedések megtételére nem egybevetette.

Hellmezz az említett hentesek lapjára az is, hogy az 1893. évi XXI. l.-cz-et idézi, a melyek szerint az állati nyersternyők a határon levő beállépődölmény megvizsgálatnak. Szerinte ez is elegendő arra, hogy csak egészséges hús kerüljön a fővárosba, a hol a vizsgálatot már csaknem fölöleges hivatalos bürgöságnak nyilvánítják. De hisz a szerb hús a határról Budapestig még, majd-

nem egy napi utat tesz, a mely ilyen meleg időben éppen elég a hús megromlását előidézi. És a földmívelésügyi miniszter a midőn ideiglenesen megengedte a szerb sertésűsnek Magyarországra való behozatalt, azzal egyuttal nem parancsolt rá a fővárosra, hogy az a szerb sertésűs behozatalt előmozdítsa, a szerb sertésűs foglalkoztatót terjesztse, a mire a konzumvársz mellett semmi szükség. Hogy erre vonatkozó megjegyzésünk általánosan felvált, legelőbban igazolja az, hogy a közlelemzési osztálytól ugyanezt az álláspontot foglalta el, a midőn behozatal tiltását javasolta, a mi a főváros autonóm jogában áll, de a mit az alpolgármester megakadályozott.

Bármiképp támadjának is bennünket azért, hogy a szerb sertésűs behozatala ellen állást foglaltunk, nem tántorított meg és álláspontunk igazolása és felszólalásunk helyessége elégtételt nyer abban, hogy a főváros közlelemzési osztályára felszólalásunk folytán foglalkozott e kérdéssel és már a június 8-iki közgyűlés el is jóváhagyta terjesztett, a melyek a szerb sertésűs behozatalt rendzik, az ellenőrzést szigorítják és ezzel a behozatalt megnehezítik. Hogy oly eredmények, a melyek ugyan egészen ki nem elégítethetnek, de a melyek mégis azt a megnyugtatót kelтик, hogy rövid idő alatt sikerülni fog ez odiosus kérdés a termelő gazdáik, a hentesek és a fogyasztók valódi érdekeinek megfelelőleg alaposan rendezni.

St. Z.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Díjai
Figyelemzetés. — Burgonyakiemelő-géppróba.	976
Szörtelek a biostolai díjakat.	975
Szabó sertésűs Budapestben.	982
Nyári-tervezés. <i>Kerpely Kálmán.</i>	976
Állattenyésztés.	976
Tenyészterveink.	976
Érdekes kiállítás.	977
A gazdasági tanintézet kiállítása.	977
Gazdasági állattan.	978
A szőlőmoly. <i>Cochylis ambigua</i> Hübn. <i>Johannowski József.</i>	978
Gazdasági vegytan.	980
A nyarostól megemeltetett részének jelentősége az állati táplálkozásban. <i>Kovács Imre.</i>	980
Irodalom.	981
Budapest székfőváros vegyzésati és tápszervező intézetének évkönyve 1896.	981
Leveléskrény.	981
Vegyesek.	982
Megbeszélés. — Hírlolász. — Hágó ménék vásárlása. — Őzsi luxuslovásár a Tattersallban. — A gazdasági tudósság közönségi Nemzetországba szarvasmarhák nem szállítathók. — Riuzinn-termelek. — Földmívelésiskola Szabadkán. — Hírnyelvi és nyelvészeti kerekasztal. — Új gőzszőlőgép. — Fővárosi közvilágosítás és marhavásztakarnárványügyi felügyelőség. — Magyarországi külkereskedelmi forgalma 1896. május havában. — Magyarországi őrléskészítési forgalma 1896. május havában. — Állattenyésztési hanyatlás.	984
Kereskedelmi híradás.	985
Budapesti gazdasági híradás. — Szécsény. — Műtrágyák. — Elméleti- és gyakorlati budapesti híradás. — Budapesti takarmányvásár. — Alkalmazásokról. — Budapesti szarvasmarhavásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi sertésűs. — Bécsi szarvasmarhavásár. — Bécsi juhvásár. — Bécsi juhok.	986
Szerkesztői Értekelek.	988

Megbeszélés. A földmívelésügyi miniszter *Sebor* Ferencz szatunak lakosát a Károly-Szörényi vármegyében a Párisi Nemzetországba szarvasmarhák nem szállítathók. — Riuzinn-termelek. — Földmívelésiskola Szabadkán. — Hírnyelvi és nyelvészeti kerekasztal. — Új gőzszőlőgép. — Fővárosi közvilágosítás és marhavásztakarnárványügyi felügyelőség. — Magyarországi külkereskedelmi forgalma 1896. május havában. — Magyarországi őrléskészítési forgalma 1896. május havában. — Állattenyésztési hanyatlás.

Hágó ménék vásárlása. A földmívelésügyi miniszter a következő felhívást intézi házi lótenyésztésünkben. Felhívom mindazon tenyésztőket, kiknek birtokában három és fél évet betöltött, de a nyolcadik évet még nem haladt korú ménő van és azt eladni óhajtják, hogy ebből számdéukat annak kitüntetésével, hogy a ménő, mely vármegyében, mely városban, községben vagy pusztában áll, továbbá az eladási árt is hozzáam (50 kros bélyeggel ellátott beadványban) legkésőbb folyó évi augusztus hó 20-ig jelenték be. Az eladandó ménék a bejelentések mérvéhez és a bejelentők lakhelyéhez képest, úgy a mint a múlt évben, ismét egyes központokon fogalmat bizottságilag megvizsgálatni és a vételár tekintetében létre jött egyezkedés után azonnal megvásároltatni és átvenni. 165 centiméternél alacsonyabb méretű, tekintettel a ménélepekben már meglevő anyagra, nem vásároltatnak, kivéve, ha az egyed különösen minőségű a megszerzést kívánatosak lesz. A megvásárolt ménék vételára csak 1897. évi január hó első felében fog azon adóváltással kifizetotni, melyet az eladó és a vásárlás alkalmával kijelölend. Budapest, 1896. június hó 20. *Földmívelésügyi m. kir. miniszter.*

Őzsi luxus lovásár a Tattersallban. A lótenyésztés emlésére alakult részvénytársaság, mint az előző években úgy az idén is megtartja a Tattersall helyiségeiben a szokásos őzsi luxus lovásárt. Eladársra kerülnek: állami kislejtezett és számelettel fiatal tenyészlovak, továbbá használti és belevoltok magán tulajdonú káposztos lovak. Az állati lovak árverése két cziklusban lesz. Az 1-6 cziklus október 2-án egész nap és október 3-án esetleg 4-én délelőtt; a II-ik cziklus október 9-én egész nap és október 10-én esetleg 11-én délelőtt. A *luxus lovásár* (magántulajdonú közepes lovakra) október 4-5 és 6-án, a ménővárosok október 12, 13 és 14-én tartják meg. *Bejelentés* az esküdtelők lovak árveréséről. A június 10-én október 10-ig, a ménővárosra szeptember hó 15-16 október hó 1-ig, a Tattersall titkári hivatalánál, ugyanitt az állami lovak árverési katalógusa már augusztus hó első napjától kezdve kapható lesz. A lovásárt illető fenn jelzett terminusokban tett esetleges változások annak idején közöltetni fognak.

A ragadós tüdőbaj miatt Nemzetország szarvasmarhák nem szállítathók. A budapesti német cászári főkönyvtárs értesítése szerint Nemzetország, a ragadós tüdőbaj eszertes behurcolásának veszélye miatt ez idő szerint Magyarországot következő törvényhatóságai: Arva, Nyitra, Turóc és Zólyom vármegyék. Oly törvényhatóság területéről, melyek területén csak egy községben is ragadós tüdőbaj megállapított vagy uralkodik, a miről a szakértők a nekik hetenként megküldött „Állategészségügyi Ertesítő” illető rovatából mindig híreket tájékoztatást mérhetnek, szarvasmarhát Nemzetországba szállítani feltétlenül tilos, tekintet nélkül arra, hogy az illető törvényhatóság neve a német kormány által időnként közzétett kimutatásba már felvérték-e?

Rizinn-termelek. A „Delvidéki földmívelők gazdasági egyesülete” elhanyagolt mezőgazdaságunk emelése érdekében a rizinn-termet állapít meg és a rizinn-termetnek egy évenkénti vizsgálatot eljuttatni. Az egyesület jól inokolt beadványával fordult ezen vállalat támogatására a földmívelésügyi miniszterhez és június 27-én a miniszter meg-

bizásból Kovács Sándor miniszteri tanácsos és Szánthó Menyhért miniszteri titkár Temesvárra érkeztek, hogy az a napra összehívott előtanácskozás részt vegyenek, a rizicinusművelés állását és a már néhány év óta működő Mokry István tulajdonát képező rizicinusművelő megrtekintés. A földmívelési miniszterium képviselőinek alkalma volt egy rizicinusművelésről és a rizicinusmagról a szövetkezet iránt tanúsított ólmak részvételéről meggyőződést szerezni. Az olajágy létesítése iránt érdeklődők tanácskozásán ezen életbe léptetőndő íparag alapjainál határozta meg és reméli, hogy a kormány e vállalatot anyagilag is támogatni fogja. A Központi igazgatóság kérésére a kiküldetők felhasználták az alkalmat arra is, hogy a „Déldékví földmívelők gazdaság” egyesületének működéséről behatóan meggyőződést szerezzenek. Megtekintették a jegyzőkönyveket, a működés egyes aait stb. és megelégedéssel tapasztalták a mezőgazdaság érdekében elért szép sikert. Másnap június hó 28-án egyes községi főgyűléseket is szemléltek. (Győr, Órány, Csátrány, Új- és Nagy-Jécsa, Csátád, Bogdros, Kis-Osz, Nagy-Osz, Nagy-Teremia, Nákófalva községeibe mentek, azután Nagy-Kikindánál át Szegedre, a „Déldékví földmívelők gazd. egyesülete” fiuuevöl-intézetének megtekintésére. Minden egyes községben igen melegen fogadták, beszédekkel üdvözölték, az egyesületek működéséről a legjobb információkat vették.

Földmívelő-iskola Szabadkán. A hazánkban levő földmívelő-iskolák száma számunkra ismét eggyel szaporodni fog. Mint értesültünk, a szabadkai gazdáknak azon óhaja, hogy Szabadka város területén egy autonóm jogokkal bíró földmívelő-iskola állítsák fel, teljesülöven van. Az iskola felállítását még a múlt évben határozta el a város törvényhatósága s e végülök a tárgyalások a földmívelési miniszteral annak idejéig meg is kezdte. A folyó év tavaszán az iskola felállításra a közeli megalvaslós stádiumba jutott. A múlt hó vége felé *Tornyai Béla* miniszteri tanácsos lent járt Szabadkán, a midőn is a felállításról az iskola irányelvét nézve úgy a folyó képviselősele, valamint a miniszter kiküldött között megvétel megállapodás létre is jött. Az iskola „Palacs” furdhöz szomszédságában, a „Radonavcz” nevű pusztán fog felépülni. A város az iskola gazdasági, szőlészeti és kertészeti céljaira mintegy 250 kat. hold területet, a halgazdaság üzésére pedig a palicsi tavat engedti át. Az építést a földmívelési miniszterium által készített költségvetés alapján. Mezei munkát keresnek *Liptó* vármegyében: 1084 egyén, *Bereg* vármegyében: 4340 egyén, *Zemplén* vármegyében: 3141 egyén, *Veszprém* vármegyében: 348 egyén. Mezei munkásokat keresnek *Liptó* vármegyében: 3781 egyén, *Bereg* vármegyében: 2545 egyén, *Zemplén* vármegyében: 10.363 egyén, *Veszprém* vármegyében: 1016 egyén. Hövőbb tájékozás a földmívelési miniszterium mezőgazdasági statisztikai igazgatóságánál, vagy pedig az illető vármegyék alispánjainál szerezhető.

Új gözőseplőgép. A nyitraimegyei gazdasági egyesület a folyó évi cseplési idény kezdetén Propper Samu nr szivessége folytán egy új rendszerű 4—5—30 métermésszá napi átlag munkacépességi gözőseplőgépet fog a gazdákönoságnak bemutatni. A lokomobil kazánja egy eddig ismeretlen anyag-

ból, nikel-cinefélből van készítve. A cseplőgép egyöntetű készülékkel és egy új rendszerű szalmakazalóval van ellátva. Ezen gépek szállításához nem szükségesek fogatok, mert a cseplőgép és az összes hozzátartozók elszállítását a befutott lokomobil eszközöi. A bemutatás ideje és helye rövid idő alatt közhírré lesz. Ezen érdekes gép bemutatására a gazdaságosság figyelmét már most felhívja az egyesület elnöksége.

Fővárosi közigyóhid és marhavásár takarványszükséglete. A székes-fővárosi közigyóhid és marhavásár állományának ellátására 1896. évi november hó 1-től 1897. október hó 31-ig terjedő egy éven át szükségendő széna és szalma szállítására 1896. évi július hó 20-án d. e. 10 óraker a tanács VIII. ügyszályában ismételt ánylatok útján, nyilvános árjelítés által. Vállalkozni akarók ajánlataikat az árjelítés napján délelött 10 óráig a tanács VIII. ügyszályai vezetőjének *Matuska* Alajos városi tanácsosnak (IV. ker. Borz-utca 7. szám I. em. 3. sz. ajtó) tartoznak benyújtani, a hol egyzersmind az árjelítési feltételek föl felvilágosítást nyújthatnak, ugyesztően az ajánlati mintákat beszereshetik.

Magyarország külkereskedelmi forgalma 1896. május havában. Az orsz. m. kir. statisztikai hivatal által imént közzétett füzet adatai szerint Magyarország behozatala a folyó év május havában 82.482 darabba és 3.248,043 métermézszára, kivitele pedig 237.282 darabba és 4.228,915 métermézszára rugott. Összehasonlítva ezen adatokat a mult év megfelelő hónapjának adataival, úgy találjuk, hogy a darabszám szerint kimutatott árúk behozatala 13629 darabbal, a suly szerint kimutatott árúk behozatala pedig 455.798 métermézszával emelkedett. A kivitelnél az emelkedés szintén egy a darab, mint a suly szerint kimutatott árúk körülből, az emelkedés a darab szerint kimutatott árúkból 42312 darabbal, a suly szerint kimutatott árúkból pedig 730.619 métermézszával vitünk ki többet mint 1895 május havában. A folyó év első öt hónapjának összesen 113.744 darab és 14.393,564 métermézszára árut hoztunk be, kivitelünk mennyisége pedig ugyanezen időtartam alatt 298.095 darab és 17.901,082 métermézszára tett. Ez adatokat mult év megfelelő szakának adataival összevetve, kitűnik, hogy egy a darabszám, mint a suly szerint kimutatott árúkból nagyobb forgalmunk volt az idén, mint tavaly, legnagyobb az emelkedés a suly szerint kimutatott árúk kivitelénél, hol az mintegy 3.34 millió métermézszára teszi; ezen, mint a darabszám az emelkedés 175 millió métermézszára, a darabszám szerint kimutatott árúk szintén a kivitelnél emelkedtek erősebben, a mennyiben itt a többet 252.201 darabot, ellenben a behozatalnál csak 15.195 darabot tesz. A behozatalnál a suly szerint kimutatott emelkedés legnagyobb része, — mintegy 1.09 millió métermézszára — a kőszere esik, jelentősebben nagyobb volt továbbá a behozatal pienszénből, fűrészelt puha faárúkból, borból, nyers ásványolajból stb.; a kivitelnél emelkedést látnak a gabonamezéknel általában, különösen pedig a kukoriczánál, búzánál, rozsánál, zabnál és lisztnél, többet vitünk ki továbbá tojásból, dinagóából, vasut lapfából, fűrészelt kemény és puha faárúból, korbácból stb.

Magyarország őrles-kikészítési forgalma 1896 május havában. Előjegyzési eljárás mellett a folyó év május hó folyamán 72.307 métermézszára búzát hoztunk be, szemben a tavalyi 31.540 métermézszával. Az év első öt hónapjának az összes behozatal 332.984 métermézszára tett, tavaly a megfelelő időszak alatt 285.639 métermézszára. A visszkivitt buzaszint mennyisége a mult hónapban 73.147 métermézszára, az év első öt hónapjának pedig 387.274 métermézszára rugott, míg a

tavalyi kivitel mennyisége ugyanezen időszak alatt 94.448, illetve 399.775 métermézszára tett. Egyéb gabonamezék és őrlesmennyiség az előjegyzési forgalomban csak jelentősen mennyiségben szerepeltek.

Állatkivitelünk hanyatlása. A mióta a sertésvész szedi áldozatait, azóta megszűnt a sertés kereskedelmi cziik lenni. A külföldre mult évi május elseje óta alig van kivitel sertésből, pedig a mult éven esztendőben 10—12 millió forint értékű sertést helyezett el Ausztria és Magyarország a külföldön. Magyarország azonban Ausztriába és külföldre minden évben 60—65 millió forint értékű élő sertést exportált. A folyó évben általában az élő állatok forgalma egy a sertésvész miatt körülbelül kilencet millió forinttal csökkent. Sertés kivitelünk hanyatlása kivül esőkkel a szarvasmarhákivitel is. Egyedül lovat szállítottunk többet a külföldre, nagyon természetesen a ló kivitelben is Magyarország vette ki a fő részét; emelkedett a ló kivétel 2411 darabbal, közel 1 millió forinttal. Miként alakult állatkivitelünk, kitűnik különben ez a következőből: szarvasmarhákivitel az előző évhez képest alig volt 11.549 darab, (1895-ben január-májusban: 64.374 darab), összesen 8 millió forint értékben; juhkivitel 136.929 darab (1895-ben 136.892 darab) 2 millió forint értékben; sertés kivétel 4181 darab (1895-ben 108.400 drb) 387.258 frt értékben; ló kivétel 20.548 darab (2895-ben 18.007 darab) 5,96 millió forint értékben. A szarvasmarhákivétel főirányát volt Németország, a ló kivétel Olaszország. A mult május hónapban Olaszországba több mint 3600 darab lovat szállítottak többnyire a dunántúli vármegyékből. Romániába az összes ló kivétel 795 darabra rugott, Németországba pedig 914 darabra.

A hirtök és egyéb közti járművekre fennálló dívszám határozásokról megemlítoztás. Az általános határozományokat tartalmazó közös dívszabási I résznek mult évi augusztus 1-én megjelent VIII. pótlókéval életbe léptetett azon módosítás ellen, mely szerint a párvázost és fényvezet közelekrekké úgy osztályozták, mint a szét nem szedett hirtök, a kocsiiparok részéről számláltan pansz lett illetékes a szovult dívszabási határozományok megváltoztatása érdekében, mert ezen határozmány által megszűnt azon ólmny, melyet a kocsiiparok azelőtt a szét szedett állapotban feladott járműveknél a szét nem szedetkekkel szemben élveztek. Ezen kérdés megfoglalkozott többek között az osztrák és magyar vasutak bizottsága, mely a jelenlegi különben dívszabási határozományok 178 helyett oly javaslatot dolgozott ki, mely a vasutak pénzügyi érdekeinek lehető megóvása mellett (hiszen mindig ez nézi első sorban a vasut, kögazdasági az csak mellesleg. *Szerk.*) a felek jogosi igényeit olyképpen igyekszik kielegíteni, hogy a németország vasutakhoz hasonlóan egészen mellőzi a hirtök és egyéb járművek eddigi szétválasztás mellet beosztását, hanem a hirtöknek a szétválasztás nélküli beszállítást engedélyezi. A javaslat szerint tehát ezental a dívszámítás tekintet nélkül arra, vajjon a járművek szétzedve vagy szétzedetlenül kőszínek feladásra a fényvezet suly alapján 6000 kg. feladásnál illetve ezen suly után való fizetés mellett pedig az A) osztály dívszámítását alkalmazni, melletk törtévé a C) osztály dívszámítását, melynek a vasútra szedett teherszék oldalaitól be nem rakhatók, fog tartatni bizonyos minimális suly alapulvetése. Örülünk, hogy a vasutak végeze belátják a közti kocisk szállítással fennálló abnormitásokat, mely nekink gazdáknak is csak kár okozott. A javasolt dívszámítás méltányos és megkezelő igényeinknek, kívánásainknak, most csak a vasútra, hogy a miniszterumok meliből hagyják jóvá a javaslatokat, hogy mihamarabb életbe léptethető legyen az új határozmány.

összesen 26500 darab friss tojás. A forgalom élénk. A következő árak jegyzetelt: friss tojás 1 db 20—2, 1400 darab 1800—185, üvegtojás 30 22 db, — 144 1400 darab 2500—2550, összesen 100 22 db, — 144 1400 darab 40 krét —, 1 14da 1440 db — — — — — krig

Zöldég. Hozott a *Ferenc János-faragóra* vasp. 500 q. hajón 60 q. kocsin 300 q. helyb. áruok kb. 80 q. össz. kb. 1800 q. vegyes zöldég. A vásár élénk. Nagy árú sárgapapír 100 db 400—410, —, —, 100 db — — — — — fejes saláta 100 db 90—100, zöld paprika 100 db 60—120, karaléba 100 db 60—180, vöröshagyma 100 db 30—130, 1 q 500—600, fokhagyma 100 f. 100—400, 1 q 140—200, vöröshéj 100 f. 40—120, fejeskáposzta 1 q — — — — — krajczer, vöröspapra 100 darab 60—140 krajczer, fejeskáposzta 100 darab 400—500, keltkajszta 100 db 100—200, vöröshéj 100 db 40—100, fejes saláta 100 db 90—200, keltkajszta 100 db 100—200, paradicsom 100 db — — — — — fejes saláta 100 db 90—140, burg. beföldi 1 q 200—500, keltkajszta 100 db — — — — — fekete retek 100 db 140—160, kényszer retek 100 csomón 100—120, vöröshéj 100 db 70—40, ugorca savanyú 100 db 120—250, zöldpaprika 100 db 40—250, tök 100 db 500—1000, paradicsom 1 kg. 14—24, zöldhajt 1 kg. 4—12, zöldborsó 1 kg. 8—15, zöldborsó fejlett 1 l. 18—30 kg.

Felozott az *újpesti* piacra a szokott községekől aszedően k. 120 q. gyalgó és helyb. áruok által 240 q. vasp. — q. összesen kb. 400 q. vasz. zöldég. A forgalom élénk. Árak a következők: Burgonya 1 zsak 60—120, új q 300—500, fejeskáposzta 100 db — — — — —, vöröshéj 100 db — — — — —, keltkajszta 100 db 100—200, paradicsom 100 db — — — — —, 1 putnyó — — — — —, fejes saláta 100 db 90—120, keltkajszta 100 db 90—100, ugorca savanyú 100 db 100—140, zöld paprika 100 db — — — — —, zöldhajt hüvelyes 1 kg. 12—14, 1 zsak 60—130 zöldborsó héjas 1 kg. — — — — —, zöldborsó fejlett 1 liter 35—40 krajczer.

A *Hungyád-téri* piacra felozottak kocsin 300 q. gyalgóárúoknál kb. 40 q. helybeli áruokot kb. 180 q. ösz. 400 q. élénk forgalom mellett a következő árak jegyzetelt: burgonya 1 zsak 100—300, 1 q 300—500 fejes káposzta 100 db 400—800, vöröshéj 100 db — — — — —, keltkajszta 100 db 100—200 paradicsom 100 db — — — — —, 1 putnyó — — — — —, fejes saláta 100 db 90—140, keltkajszta 100 db 40—100, vöröshéj 100 db 90—100, savanyútojás 100 db 120—140, zöld paprika 100 db — — — — —, zöldhajt hüvelyes 1 kg. 8—10, zöldhajt hüvelyes 1 zsak — — — — —, zöldborsó héjas 1 kg. — — — — —, zöldborsó fejlett 1 liter 30 — — — — — krajczer.

Gyümölcs. Hozott a *Ferenc-János-faragó* piacra vaspályán kb. 400 q. hajón kb. 200 q. kocsin 300 q. helybeli áruok kb. 400 q. összesen 500 q. vegyes gyümölcs. A forgalom élénk volt. Nagybani árak: Fajmala 1 kg. — — — — —, kőz. alma 1 q 160—200, falköre 1 q — — — — —, községszeg 1 q 180—260, kőz. dió 1 q — — — — —, magraváló 1 q — — — — —, szilva vörös 1 q — — — — —, szilva assalt 1 q — — — — —, cseresznye faj 1 db 180—350, cseresznye kőz. 1 q 1200—200, meggy faj 1 q 1800—200, meggy kőz. 1 q 800—1000, meggyord 1 q — — — — —, gesztenye beföldi 1 q — — — — —, guszteny olasz 1 q — — — — —, barack 1 14da 150—260, citrom 1 14da 200—350, fige 1 kg. 15—16 krig

Az *újpesti* teri piacra felozottak a szokott községekől vaspályán kb. 8 q. kocsin kb. 19 q. gyalgó és helybeli áruok 14 q. összesen 41 q. vegyes gyümölcs. A forgalom élénk. Árak a következők: Fajmala 100 db — — — — —, 1 kg. — — — — —, 1 db — — — — —, községszeg alma 100 db — — — — —, 1 kg. 20—25, 1 db 1—1½, szőlő csomó 1 kg. — — — — —, szőlő kőz. 1 q — — — — —, ar. cseresznye-faj 1 putnyó 100—130, cseresznye faj 1 l. 16—24, cseresznye kőz. 1 put. 70—80, — — — — —, cseresznye kőz. 1 kg. — — — — —, meggy faj 1 put. 100—120, meggy faj 1 l. 16—24, meggy kőz. 1 put. 70—80, meggy kőz. 1 liter 6—10 krajczer.

A *Hungyád-téri* piacra felozottak a szokott községekől vaspályán 10 q. kocsin 20 q. helybeli és gyalgóárúoknál kb. 30 q. összesen kb. 50 q. vegyes gyümölcs. A forgalom mellett a következők árak: Fajmala 100 db — — — — —, 1 kg. — — — — —, 1 db — — — — —, kőz. alma 100 db — — — — —, 1 kg. — — — — —, 1 db — — — — —, kr. cseresznye, faj 1 kg. db. cseresznye faj 1 l. 16—26, cseresznye, kőz. 1 put. — — — — —, cseresznye 1 kg. 10—16, cseresznye kőz. 1 l. 3—14, meggy, kőz. 1 kg. 10—12, meggy, kőz. 1 l. 8—9 krajczer.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester utcza, 1896. július 7.) A székesfőv. udvarigazgató jelelése a „Közlelet” részte. Felozottak a szokott községekől 123 szeker rőz, 5 szeker mular, 18 szeker zsupzalma, 12 szeker almossal, 4 szeker takarmányvásár — szeker tengerrizs 28 szeker egyéb takarmány (3000 szeker zabot, búzabibykőny, köles stb.), 400 zsak cséke. A forgalom közép. Arak új-ként a szekerestől: rőz szalma 290—290, mular új 280—300, vöröskajszta 200—240, almossal 120—160, egyéb takarmány — — — — —, lőhere — — — — —, takarmányzsalmá — — — — —, tengeriszék 200 — — — — —, sárju — — — — —, szalmacséska 200 — — — — —, új szalma 200—270, Osztra kőcsészén 242 suly 180,900 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szarumaráhvásár. Julius hó 7-én. A székes fővárosi községekől és meghátróidai igazgatóság jelelése a „Közlelet” részére.

Felozottak: 759 db beföldi, — db galizial, — db tiroli, 83 db növendék 605 borjú, 20 db 605 bárány; — db beföldi, — db galizial, — db tiroli, — db bécsi, — db növendék borjú, — db 6054 bárány, db 605 kecske.

Birkavásár élénk, borjavásár vonatolt lefojásu volt. Árak a következők: 605 borjú: beföldi — db, kivételosen — fríg dibonkát, 25—40 fríg, kivételosen 41 fríg sulyra, növendék borjú 14—30 fríg, kivételosen — fríg dibonkát, — fríg sulyra. Összt borjú: beföldi — tiroli — fríg, galizial fríg, növendék borjú — fríg dibonkát, bárány — fríg, bécsi — fríg sulyra 605 bárány 350—540 fontig páronként Összt kecske — — — — — fríg páronként, kivételosen — fríg.

Bécsi vásárharmadvásár. 1896. július 6. (A székes marha- és suspasztár jelelése a „Közlelet” részére).

Összes felhajtás 5117 db. Ebből magyar 3288 db galizial 745 db, bukovinai 128, németországai 883 db, többi 3264 db, fiatal 1233 db, ösz. 3473 db, béka 768 db, tehén 694 db, hajtval 184 db. A szombati vásárra 561 darabot hajtottak fel. A mai felhajtás a múlténak 450 dbja magyaráz. Az izlet kezdetén élénk kereslet mellett mult heti árak voltak elérhetőek, később az izlet lanyhult s kedvetlen hangulat mellett árak 95% frugalak. A mai felhajtás a vásárokat ártalálók s anyaha irányzat uralkodik, de valószínű, hogy mégis minden eladatik.

Árak: prima magyaráz 31—35 (—) fr. székunda 28—30 fr. teria 25—27 fr. Galizianc prima 31—34½ (—) fr. székunda 28—30 fr. teria 25—27 fr. Német prima 35—37½ (—), székunda 31—34, teria 28—30 fr. Lengyelmarha szarv és magyaráz — — — — —, sz. rossz minőségű 60—62, sz. Bika 22—31 fr. sz. tehén 20—30 fr. sz. bárány 17—22 fr. sz. k. (Kisindóronan áll-sulyra mindenképp levonás nélkül történnek. Az értékelésben kitüntetett árak egy értelmeződik, hogy egy és ugyanazon eladó a jobb minőségű állatok kg.-ért p. o. 40 kr., a kivéresét pedig 35 kr kap).

Egyes eladók.

Magyar híró ökrök.

Eladók:	Ar	Ar
Blaž traučnik, Temesvár	—	31
Hlapčič Mikš, Sopron	—	29
Józsefv. spirituszmonógyár, Temesvár	—	33½
Lővingszer Salamon, Nyúgyér	—	31
Neumann testérek, Árad	—	35
Nyitrai Jakab, Nagy-Árad	—	34

Német híró ökrök.

Eladók:

Blaž traučnik, Temesvár	—	37	34
Hackler Mikš, Sopron	—	31	—
Neumann testérek, Árad	—	36	—

Az alsó-ausztriai helytartóság orrendelte, hogy f. 6. április hó 25-éig az eddig minden hely befizetett megtartott vevőszedvénnyel szemben szemből tartassék meg. A vevőszedvények felhajtandó állatok a vásár megkezdéséig pntéken kell, hogy rendelkezésük helyére megérkezzenek. Az eddig eltrárolt meggyök kéüll április hó 1-éig kezdve törökbi rendelkezésig csak a kövcső vörösmeggyök vanmak szék. és körmifajás mizst zar alá helyezve és csakis ezen vörösmeggyökbielőm hajhatók fel állatok a vásárra és pedig: Burgonyá, Liptó, Négred, Pest-Pilis-Solts-Kim, Sopron vöröskébbi és Sopron sz. kir. vöröshéj. Az itt elő nem sorolt vörösmeggyökbielőm ismeretes feltételek mellett állatok szamból szállítaték a vevőszedvényre. A cs. k. belligyminiszter f. 6. június hó 24-én kelt. a száj. és körmifajás kibuzroszállít megdrótt rendtele folytán a Farkas átmeneti forgalomról száj. és körmifajás kibuzroszállít csak közvetlen forgalom után via Penzingi úton és itató állomáson át szállítaték.

Bécsi sertésvásár. 1896. július 30-án. Be lett jelelése 9473 db. Felhajt 479 db fiatal sertés, 5200 db rőz sertés, — db rőz sertés. Összesen: 9279 db.

Az izlet, dacára a csekély felhajtásnak a greszre kereslet folytán lanyha volt. Árak különként állományban forgószámból adódnék: prima 39—40½ (—) kr., közepes 37—38, — kőmüny 34—36 kr. fiatal sertés 52—40 kr.

Bécsi szarumaráhvásár. 1896. július 30-án. Felozottak: 3857 borjú, 1543 db székunda, 185 kizsigerelt sertés, 118 kizsigerelt juh, 137 bárány.

A mai vásár változatlan irányzat mellett a mul heti árakat megtartva folyt le.

Árak kizsigerelt: kizsigerelt borjú — — — — —, prima — — — — —, kr. primissima — — — — —, kr. db 28—36 kr., prima 38—46 kr., primissima 46—62 (—) kr., fiatal sertés 32—40 kr., kizsigerelt sertés molyos 45—60 kr., molyos 48—58 kr., kizsigerelt juh 32—44 kr., bárány páronként 5—13 fríg.

Bécsi Juhvásár. 1896. július 2-án. Felhajtás. 1480 db juh.

A mai ületmenet barátságosabb volt. Árak: export juh páronként 18—21, — rucka — — — — —, selgetik juh 12—15.

Párisi Juhvásár. 1896. június hó 29-én. Felhajtás 16782 db juh. Irányzat rossz.

Szerkesztői üzenetek.

J. S. és M. Gy. X. kerületi állatorvosoknak. A kimutatás készenléte kézbé vetjük a mai számbunkban fel is használjuk; azonban éppen abból, hogy ezt a kimutatás csak most láttuk jónak a nyilvánosságra közzélni, az derül ki, hogy az uralk. város szűkebbje a maguk reputációjáért, jobban vigyáznak, hogy az ilyen utólagos reparációra ne szoruljanak. A mi reputációnkat ne féljék, azt megvédjük magunk is.

H. E. Eperjes. A két vállalat kézbé vettük, az egy nem használhatók, mert szakirovvezetőink kézirata ezen kérdéskörbe már beíróztak, csak a helyi szűke mint nem közölhető eddig. Különbben is az egyik kibőlött vállalat nem egyéb, mint egy szakiruk utolsó számai egyikeben megjelent közlemény reprodukciója, melyet magunk is ismerünk. N. G. Dobrián. Említett első levetés nem kapunk meg, mostani levele követésben a kívánt lekapát megrendeltük.

Az Orsz. magyar gazd. egyesület tulajdonja.

Lapfelüggyelbiztosok: Gróf Dessewffy Aurél, Bernát István, Dr. Barányi Gyula, Forster Géza, Gémányi Károly, Dr. Sasvári Viktor — Főszervező és kiadással felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Fellelő szerkesztés: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-igazgatója. — Társzerkesztés: Józsefcsy Pál.

ÖZSÉSZKÖNYV

Gőzszépek

Szilponan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gértármányok.

Az összes gazdasági gépek tartalmazó árjegyzékkel, szakbavé felvilágosítással és tanácsosával, árak és feltételek közlésevel szivesen és díjmentesen szolgál

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPÉVÁR társaság

részvény-társulat.

Gyártaleg: Budapest, külső váczú-út 7.

Culture Agency Budapest

Országos Magyar Kolesönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Állapott 1894. évben.

Hásk: TELEKI Géza prof. Irták: CSAVOSY Béla.

Iszapadástagi tagok:

ADRIÁNY GÉZA prof. BUDAVONYI SÁNDOR, BERNÁTHY ARISTID, KORÁTHY BÉLA, PÉCHY TÁRÁS, PÉSPÖKT ERIL, BERINKE GYULA, SZENTKIRÁLY KÁLMÁN, SZELLYSI ZOLTÁN, SZÖNTI ESZTERÖD, SÉTILÁNY ISTVÁN prof, TELEKI SÁNDOR.

Vezetélagái: SZÖNYVI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kolesönös Biztosító Szövetkezet a gazdálkodás általános elismerése ezertit híven megfolt hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdálkodásnak évek óta sürgetett és a károsnak gyors és mellányos kiigénylésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épelet és átalány (pausal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet passzív csak a díjakat szánja fel a megfoltó kifizetés költségére; minden más díjért kizáródván.

A takarmány és termények szállás eleség)

hitosításá szintén a legkedvezőbb feltételek mellett eszközölhető. A díjak itt is a lehető legmértékesebbek.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a fizeti díjából 9% díjengedményben részesülnek.

Knyakadók, ha haszn egyszerre, egy csoportban, de külön-külön állmattal terményeket biztosíták, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestben, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügykepek.

BÉRBEADÁS.

1896. évi októbertől bérbeadandó 217 magyar hold

SZANTÓFÖLD,

urasági lakház,

minden kellő gazdasági építhető, ásványvízcsatlakozással és konyhakerttel.

Bővebbet KURTISSON, Aradmegye

SCHÁDER MÁRIA tulajdonosnál.

MŰTRÁGYÁT

minden minőségben szállít bárhova

1349 versenypósonen

SCHRAM A.,

kémény- és műtrágyagyára

Központi iroda: PRÁGA, Heinrichgasse 27.

Magyar királyi államvasutak

82725/96 szám.

Hirdetmény.

(Magyar-német fa- és kőreg forgalom.)

(Allomások törlése a díj-

számláról.)

Az 1894. évi február 10-

14-ol érvényes magyar-

-német fa- és kőreg díj-

számláján az Altenbein,

Halle (West) feresold,

Osnabruck (Haan. Bfnt),

Pardorbörn és Sersd állomásokra

érvényes díjletelek 4. évi július hó 14-ol

való érvényesül. Idetartók.

Az állomások nevezett nap-

on a rajna-westfal-ost-

magyar vasúti kötélekbe

kebelezetnek be a így az

azokkal való forgalomban

az utóbb nevezett kötélek

II. rész 4. füzetében foglalt

2-ik kivételén díjszabásban

1896. július hó 14-ol való

érvényes díjletelek lépnek

hatályba.

Bpest, 1896. évi június

hó 25-én.

Az igazgatóság a többi

érvényes vasutak nevében is.

(Utányom nem díjaztatik.)

Az „AZURIN” házi készítéséhez való

Savmentes

Kecskeméti port

olvasztott fagygyút

600 grammes csomagokban használati utássalal együtt csomagonként 20 krajvál

gépkenéshez, 5 kilogramm postacsomagonként 2 forintjával

Mayerfi Zoltán, Kecskeméten.

A legelterjedtebb néppárti heti élelajp, változatos szöveggel, mulattató eredei képekkel, a politikai romlott korszellemnek szalysra és gny által ostromozott heti cseményeivel, versekkel, adomattal, kép- szám-, másk- és szórólányokkal és sok más mulattató dologgal.

Előfizetési ára: egész évre 2 frt, félévre 2 frt, negyed évre 1 frt.

A szegényebb, de olvasni szerelő közrónság számára a „HERKO PÁTER” népies kiadását egész évre 2 forint, negyed évre 50 krajvál.

A „HERKO PÁTER” tót nyelven is megjelenő heti élelajp egész évre 2 frt, félévre 1 frt, negyed évre 50 krajv.

Március hó óta nem nyelven is megjelenik a „HERKO PÁTER” heti élelajp.

Naptárak: magyar, német és tót nyelven, az idő elrohahatóságánál fogva már csak 20 krajv. darabonkint.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, IV. kerület, Zsibárus-utca 7 dik szám.

7950/96. számhoz. C. II. Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

Rajna westfal-ost-rák magyar vasúti kötélek.)

Folyó évi augusztus hó 1-ével az eberfeldi kir. vasútigazgatóság Remsched-Bliehdighausen állomása a fenti kötélek forgalomban 1893. évi december 14-ol érvényes II. rész 4. füzet osztályára díjszabásba, továbbá az 1, 2, 7, 8, 12, 19, 20, 21, 22, 23 és 25. kivételén díjszabásba fűzetők.

Az említett állomással való forgalomban elszállítandó küldeményekre további intézkedés a megnevezett díjszabásban Remsched-Vieringhausen állomásra fennálló díjletelek alkalmaztatik.

Budapest, 1896. június 1-én.

(Utányom nem díjaztatik.)

Magy. kir. államvasutak. 83076/CII. sz.

Hirdetmény.

(Ostrák-magyar-bajor vasúti kötélek.) A III. rész 2. (gabona) díjszabási füzetéhez a II. számú pótlék hatályba.

F. é. július hó 1-ével a fenti kötélek III. rész 2. díjszabási füzetéhez a II. számú pótlék lép életbe, mely a fűzetésben I. és II. csoportjának kiegészítései, díjletek helyettesítései, illetve mérséklések voltak.

néhány állomás név megváltoztatását tartalmazza.

A pótlék a részes vasúti igazgatóságoknál díjmentesen kapható.

Bpest, 1896. június 27.

Az igazgatóság a részes vasutak nevében is.

Eladó gulya.

Biharmegyében Henczida község határába kebelezett Evaklaj pusztán:

- 60 drb tehén
- 15 - 3 éves
- 20 - 2 -
- 23 - 1 - éves üiszó,

gazdaság felosztással végett eladó.

Értekezhetni személyesen vagy a Henczida postai utján levéllel tulajdonos **Balászház Bertallannal** Evaklaj pusztán.

1438

Fontos minden járműtulajdonos részére!

L. Wiener Neustadt gyanta-terpenol, olajmentes kátrány és zsírművek gyára

FRANZ v. FURTENBACH

Wienener-Strasse 60. Wien.

„SINACID”
Nem fagy meg nem csúrog le a kizárja a meneszközben való áthelyesítést, még a fűzetés közben is használható. Különböző méretű és mennyiségű csomagokban kapható. Bővebbet megírjuk. Vegyileg megvásárolja. — Gyakorlatban kizárólag. Savmentes, vízmentes, anyagmentes.

Ceankó 5 kilogramm eredeti hádozdobozokban kifizetési szed.

Egy doboz ára:

Ausztri-Magyarországban díjmentesen minden postaiállomásra 2 frt 50 krajv. Bosznia és Herzegovinában díjmentesen minden postaiállomásra 2 frt 75 krajv. Külföldre a bécsi helyi állomástól — 2 frt 25 krajv.

TINÓ-ELADÁS.

Nagyméltóságú gróf Károlyi Sándor ur felgyői gazdaságában

(csongrádi vasúti állomástól 3/4 órányira) 1437

72 drb. 5 éves erdélyi fajtinó eladó.

Bővebb felvilágosítást ad Felgyőn (posta Csongrád)

Az uradalmi tisztartóság.

Bérszántás gözekeivel.

A legújabb eredeti Fowler-féle Compound gözekekkel talajmire-
lőre vállalkozik 527

WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó,
Budapest, Kelenföld, Fowler-telep.

A Zalathnai kénkovand ipar r. t.

Brassói kénsv- és műtrágyagyára

ajánl: mindennemű száraz és könnyen szórható **szuperfoszfátot, répa-, szőlő- és árpatrágyát, Thomas-salakot, chililátrémet, kénsvavat ammóniát** és minden egyéb műtrágyát szavatolt betartással.

Fővilágosításokkal és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál

a **gyárvezetőség Brassón, valamint a központi iroda BUDAPEST IV., Bécsi-utca 5. szám.**

86707/98. szám.

Hirdetmény.

Magy. kir. államvasutak.

Közvetlen jegyek életbőleptetésre a nagyvárad-belényes-vaskohi h. é. vasut Rontó, Püspökfürdő és Félixfürdő állomásai és a nagyvárad-i gőzmozdonyú vaspálya részvénytársaság városi vonala között.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint a nagyvárad-belényes-vaskohi h. é. vasut Rontó, Püspökfürdő és Félixfürdő állomásai és a nagyvárad-i gőzmozdonyú vaspálya részvénytársaság városi vonala között f. é. június 27-ől közvetlen jegyek lépné életbe.

A menetárak a következők: közvetlen megérkezéskor Nagyvárad város és Rontó, Püspökfürdő vagy Félixfürdő között II. oszt. 30 kr., III. osztály 25 kr., gyermekjegy a II. vagy III. osztályban 15 kr. menettéri jegyek ugyanazon viszonylatban II. oszt. 60 kr., III. osztály 50 kr., gyermekjegy a II. vagy III. osztályba 30 kr.

Budapest, 1866. június hó 30-án.
(Utánneműk nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

Cs. és kir. szab.

zimentes szövetgyár,
legújabb és legnagyobb az országban.
Alapították 1831.
532 kőfontotés.

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST, BECS,

V. Mária Valéria-utca 10. — I. Volgykőgátstrace 1.

ZIMENTES TAKARÓK (PONYVÁK),
kazalok, gépek, koscsik és vasuti koscsikra olcsóbb és legjobb elpusztíthatatlan minőségben, továbbá

REPCE-PONYVÁK, MAGGYÚJTÓ-PONYVÁK, TÖMLÖK.

ESŐKÖPENYEK és ÖLTÖNYÖK kautsukból és anélkül.

TŰZ- és ITATÓ-VEDEK, SÁTRAK, LINOLEUM.

ÁRJEGYZÉK és MINTÁK INGYEN és BÉRMENTE.

"LEGGYORSABB KISZOLGÁLAS."

Minden város jobb tisztelőben a mi gyártmányainkat tartják, s szíveskedjen halárhoztalan **ELSINGER** gyártmányát kérni. 928

Kéveköző zsinórokat és a legjobb minőségű gazdasági kötőleneműeket,

ajánl a

BLEIER és WEISZ,

Kötőgyári özög Budapest.

Raktár és iroda: Károly-kürt 9. szám, a gróf Hadik-Barkóczy főle házában

Gyártelep: Hajtsár-ut 7307. sz.

Ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cececs Futószőnyegok, láhtörök, ruhaszárító kötelek.

Lóhálók,

készítések stb. továbbá gazdasági célúak u. m.: Istrángkötők, rudaló gabonaszakók, vízhatlan ponyvák, itató és tűzi vedrekek, kecskerömlők, hevederek, kender, kősz stb. a legújatosabb eredeti gyári áruhan.

V. táji megrendelések pontosan eszakteltek. Képes árjegyzék szívesen küldeték.

Magy. kir. államvasutak. 70676. A IV. szám.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a f. hó 15-ől kezdve kiadandó munkás heti bérletjegyekkel való használatra Bpest ny. p. u. és Palota-Ujpest állomások között a Palota-Ujpestől reggel 5 óra 25 perczek és reggel 6 óra 20 perczek induló a Budapestre reggel 5 óra 40 perczek, illetve 6 óra 35 perczek érkezé visszautazásra pedig a Bpestől este 6 óra 10 perczek és este 7 óra 55 perczek induló Palota-Ujpestre este 6 óra 25 perczek, illetve 3 óra 10 perczek érkezé vonatok jelöltek k. Bpest, 1866. június 16.

Az igazgatóság.

(Utánneműk nem díjazatik.)

Amérika a mezőgazdasági és ipar részére

Amerika

szabadalm. aczelláncok forrasztás nélkül

Goepfinger & Co.

szab. aczellánc gyáról Weissenfels, Oberkrain.

Marha-lánc elpusztítatlan.

Előnyök: a forrasztás láncz felett: 1.) 3/4 szoros nagyok ellenállóképesség; 2.) súlymegtakarítás; 3.) felületen hidegség; 4.) 1204 Képzit minden fajta lánv vagy békálónczokat, továbbá felszerelt lánczokat, u. m. tehen, ló, kutyá, rud, saraglya lánczokat stb. 18-65 m/m vastagsághan.

Kapható minden nagyobv vaskereskedésben,

HIRDETÉSEK

felvételtnek a kiadóhivatalban BUDAPEST, Útlet-ut 25-dik szám.

Ujjonnan szabadalmazott

=GIGG=

egyfogatú kocsi országutakra. Legjobb legolcsóbb kétülvű egyfogatú kocsi A legrosszabb úton is lehet használni.

Ára 130 forint.

Sok fényes elismerő 1818 levél.

Prospectus kimerítő leírással ingyen és bérmentve.

J. WEIGL, Prerara

Raktár: Wien, I., Nibelungengasse 4.